

The background is a vibrant, abstract composition of overlapping geometric shapes and human figures. The colors include shades of purple, blue, red, yellow, green, and pink. The human figures are stylized, with some in red and others in green, appearing to be in various poses. The overall style is modern and graphic.

Aanbevelingen voor de aanpak van Gekleurde armoede

Verslagboek seminarie Gekleurde armoede
28 februari 2008, Overijse

COLOFON

Auteurs: Piet Janssen en Els Peeters

Met medewerking van: Dirk Beersmans, Ann Boeraeve, Tine Deboscher,
Dirk De Cock, Rachida Ouchoukout

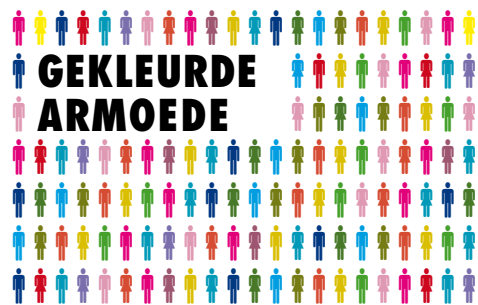
Eindredactie: Mieke Santermans en Denis Bouwen

Ontwerp logo en lay-out: www.gestalte.be

Foto's: Vluchtelingenondersteuning Sint Niklaas (Vlos), Bram Penninckx en VMC

Juni 2008

Een uitgave van het Vlaams Minderhedencentrum en de Vlaamse overheid, departement
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, afdeling Welzijn en Samenleving.

Aanbevelingen voor de aanpak van Gekleurde armoede

Verslagboek seminarie Gekleurde armoede
28 februari 2008, Overijse

inhoudstafel

- 7 Inleiding
- 8 DEEL 01
Aanbevelingen voor de aanpak
van gekleurde armoede
- 26 DEEL 02
Bloemlezing uit de werkplaatsen
van het seminarie op 28 februari 2008
- 54 DEEL 03
Inspirerende praktijkvoorbeelden
voor de aanpak van gekleurde armoede

Inleiding

De armoede bij mensen van allochtone origine is groter dan bij mensen van autochtone herkomst. Dat blijkt uit een recent onderzoek van de Koning Boude-wijnstichting, De Kleur van Armoede, uitgevoerd door Oases (universiteit Antwerpen) samen met de Universiteit van Luik, en gepubliceerd bij Acco (2007).

Daarom zetten het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, afdeling Welzijn en Samenleving, en het Vlaams Minderhedencentrum samen hun schouders achter een seminarie “Gekleurde Armoede”, in opdracht van minister Vanackere, de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, ook coördinerend minister voor armoedebestrijding. Een stuurgroep met betrokkenen uit beleid, onderzoek en werkveld volgde de voorbereidingen en deed voorstellen en suggesties voor een goed inhoudelijk verloop.

Hoe pakken we de armoede bij allochtonen aan? Tijdens een seminarie zochten deskundigen uit verschillende sectoren, (inburgering en diversiteit, welzijn en gezondheid, onderwijs, huisvesting, werkgelegenheid, cultuur, jeugd en sport, lokale besturen, ...) zowel overheid als werkveld, een antwoord op deze vraag. Elk vanuit hun eigen expertise.

Ze analyseerden praktijkvoorbeelden, discussieerden over succesvoorwaarden en formuleerden aanbevelingen. Het verslag daarvan lees je in de drie delen van dit verslagboek.

Het seminarie vond plaats op donderdag 28 februari 2008, op het domein Groendaalheyde in Overijse.

Met dank aan de leden van de stuurgroep Gekleurde armoede en aan iedereen die heeft bijgedragen aan dit geslaagde seminarie.

DEEL 01

Aanbevelingen voor
de aanpak van
Gekleurde armoede

VLOS-bazar, Sint Niklaas

Acht basisstellingen

Het seminarie “Gekleurde armoede” leverde een lange lijst aanbevelingen op. We hebben ze ondergebracht in acht basisstellingen:

- o1 Betrek de armen zelf bij de aanpak van armoede
- o2 Experimenteer met nieuwe werkvormen, bouw expertise op
- o3 Maak voorzieningen toegankelijk en zet processen van interculturalisering in gang
- o4 Bouw aan een sterk netwerk tussen overheid, burgers, diensten en instellingen
- o5 Organiseer het armoedebeleid efficiënt en in overleg met armen en organisaties
- o6 Creëer kansen op het vlak van onderwijs, opleiding en arbeid
- o7 Neem maatregelen op het vlak van huisvesting
- o8 Sommige groepen verdienen extra aandacht

Participatie van mensen die in armoede leven, dat is een essentieel element in de armoedebestrijding. Zeker wanneer we het hebben over gekleurde armoede is dit nog braakliggend terrein. Er zijn bijvoorbeeld weinig allochtonen lid van verenigingen waar armen het woord nemen. En ook in de verenigingen van etnisch-culturele minderheden zijn de armsten ondervertegenwoordigd. Nieuwe werkvormen zijn nodig om het participatieproces aan te zwengelen. **Experimenteren** is dus de boodschap.

Ook diensten en voorzieningen kunnen hun duit in het zakje doen om gekleurde armoede aan te pakken. Zij moeten werk maken van een betere toegankelijkheid voor etnisch-culturele minderheden (in armoede). We noemen dat ‘**interculturalisering**’: het gaat om specifieke methodieken op het vlak van organisatieontwikkeling. Bovendien is **netwerking** nodig tussen organisaties en sectoren. Zodat ze efficiënt samenwerken en de doelgroep effectief bereiken.

Het armoedebeleid moet verder ontwikkeld en goed georganiseerd worden. En ook op andere beleidsdomeinen zijn maatregelen nodig. **Opleiding, onderwijs en werk** zijn cruciaal voor de aanpak van armoede. En op het gebied van **huisvesting** is er nog veel werk aan de winkel.

Ten slotte moet armoedebestrijding **speciale aandacht hebben voor enkele welbepaalde subgroepen** binnen de etnisch-culturele minderheden. Eén van die subgroepen zijn de mensen zonder wettig verblijf. Zij leven vaak in armoede en geraken moeilijk aan elementaire hulp. Nakomelingen van laaggeschoolde gastarbeiders lopen op hun beurt een verhoogd risico om in generatiearmoede te verzeilen. Ten derde pleiten we ervoor om armoede vroeg genoeg aan te pakken. Dus ook jongvolwassenen uit de etnisch-culturele minderheden moeten bijzondere aandacht krijgen.

Voor wie zijn de aanbevelingen bedoeld?

De aanbevelingen zijn in de eerste plaats bedoeld voor het beleid, de mensen die aan het roer staan. Maar ook andere spelers op het terrein zullen er interessante tips en ideeën in terugvinden. Armenorganisaties bijvoorbeeld of de minderhedensector, allochtone verenigingen, diensten en voorzieningen, enzovoort.

Algemene en specifieke aanbevelingen

We maken onderscheid tussen algemene en specifieke aanbevelingen. Algemene aanbevelingen zijn voor elke vorm van armoedebestrijding belangrijk. Specifieke aanbevelingen gaan in het bijzonder over gekleurde armoede.

Algemeen voor de aanpak van armoede

1. Betrek de armen zelf bij de aanpak van armoede

- o1 Erken **basiswerkingen** als noodzakelijke werkvorm om moeilijk bereikbare mensen op te vangen. Garandeer continuïteit, voldoende werkingsmiddelen en autonomie voor deze werkvorm.
Wat zijn basiswerkingen? Initiatieven die mensen in armoede bereiken en met hen naar oplossingen zoeken voor hun vragen. Bijvoorbeeld buurtwerkingen of verenigingen. Kenmerkend is hun uitgangspunt: een positieve houding tegenover de eigenheid van de cultuur van de betrokken groepen mensen. Andere succesfactoren voor een basiswerking zijn: wijkgericht werken, erg flexibel zijn en werken op maat.
- o2 Verwacht niet van elke basiswerking een grote **representativiteit**. Ga er niet van uit dat elk initiatief voor verschillende groepen tegelijk goed moet zijn. Vraag je liever af: wat is voor wie, waar en op welk moment goed? Zo kan er meer op maat gewerkt worden. Initiatieven om de participatie van armen te verhogen zijn dus best erg verscheiden. Diversiteit in de aanpak is nodig.
- o3 Inspraak of betrokkenheid wordt afgeremd als er veel jargon gebruikt wordt. Let er op om een **taal** te gebruiken die voor iedereen begrijpbaar is. Zeker als verschillende niveaus of instanties betrokken worden (beleid, werkveld, doelgroeporganisaties)
- o4 Zet **vertrouwenspersonen** in die armen de weg tonen in verschillende domeinen van het maatschappelijk leven. Ze kunnen bijvoorbeeld de brug slaan tussen armen en de sector van cultuur en vrije tijd. Ook rolmodellen spelen een belangrijke rol om mensen die in armoede leven te motiveren.
- o5 Moedig **dialoog** aan tussen enerzijds de doelgroepen en anderzijds de instellingen of instanties die initiatief nemen om armoede aan te pakken.

Specifiek voor de aanpak van gekleurde armoede

- o6 **Niet iedereen staat te trappelen om meer te participeren.** Bepaalde groepen armen staan argwanend tegenover activering. Ze associëren officiële instanties met negatieve ervaringen. Met verplichtingen, contracten, controle en druk. Ook al is activering bedoeld als een vorm van 'empowerment'. Wees dus alert voor de **hindernissen die activering kan opwerpen**.
- o7 **Werk in fases** wanneer je allochtone armen wil betrekken: mensen moeten eerst genoeg steun vinden bij elkaar. Pas dan kunnen ze contacten leggen met andere groepen. Creëer dus voor allochtone armen de mogelijkheid om zich in een eerste stap 'onder elkaar' te organiseren. Zodat ze autonomie ontwikkelen, een eigen strategie bepalen en steun vinden bij elkaar.
- o8 Kies in een tweede fase wel voor een **gemeenschappelijke, inclusieve aanpak**: allochtonen en autochtonen samen. De wederzijdse erkenning van armoede zal de twee groepen sterker maken en mogelijkheden bieden. Belangrijk bij een gemeenschappelijke aanpak: benadruk verschillen niet overmatig, maar moffel ze ook niet weg. Er is nog te weinig praktijkervaring om de succesfactoren voor een gemeenschappelijke aanpak concreet te maken.
- o9 **Categoriaal werken en inclusief werken** hoeven elkaar niet uit te sluiten. Ze kunnen allebei tegelijk blijven bestaan. Werk categoriaal als je wil focussen op een kenmerk dat typisch is voor een bepaalde groep armen. Werk inclusief als je wil focussen op algemene kenmerken of gemeenschappelijkheden. Baken de doelgroep van een initiatief af op basis van enerzijds de doelstellingen en mogelijkheden van de deelnemers, en anderzijds de doelstellingen en mogelijkheden van de initiatiefnemers.
- 10 Basiswerkingen staan nog al eens onder druk om resultaten te boeken. Soms kiezen ze dan voor de gemakkelijkste weg, voor de gemakkelijkste doelgroepen. Onderken het **uitsluitingsmechanisme** dat zo ontstaat. Specifieke doelgroepen, en het zijn telkens dezelfde, vallen stelselmatig uit de boot.

- 11 Zet het thema gekleurde armoede op de agenda van **allochtone organisaties**. Stimuleer ze om meer aandacht te besteden aan het bereiken van allochtone armen. Daarvoor is het wellicht nodig dat verenigingen van etnisch-culturele minderheden meer middelen krijgen en deskundige begeleiding.

Algemeen voor de aanpak van armoede

II. Experimenteer met nieuwe werkvormen, bouw expertise op

- 12 Er is nood aan kennis over leefpatronen van armen en over hefboomen om uit armoede te geraken op het vlak van gezondheid, besteding van inkomens... Stimuleer **onderzoek**. Gebruik de resultaten ervan.
- 13 Doe **actieonderzoek** om stelselmatig ervaring op te bouwen over het bereiken van (allochtone) armen, over participatie, over collectieve mobilisatie. Verschillende werkvormen moeten uitgetest: ervaringsdeskundigen, gemengde teams, vrijwilligers, enzovoort. Vertrek bij die experimenten vanuit de leefwereld van de doelgroep. En hou er rekening mee dat expertise opbouwen tijd vergt. Kortlopende projecten of experimenten zetten weinig zoden aan de dijk als er niet wordt voortgebouwd. Zorg dus ook voor middelen op langere termijn.
- 14 Zorg er voor, als coördinerende minister voor het armoedebeleid, dat de verschillende **soorten kennis gebundeld staan op één plaats**. Makkelijk bereikbaar en bruikbaar in de praktijk.
- 15 Er bestaan al netwerken tussen verenigingen van armen en instanties. Het is niet makkelijk voor nieuwe groepen armen om daarin een plek te veroveren. Bestaande netwerken zijn zich meestal niet bewust van drempels die buitenstaanders moeten overwinnen om mee te doen. We moeten systematisch alle **drempels inventariseren**. Daar moeten we uiteraard de armen bij betrekken.
- 16 Durf experimenteren, ook al ben je niet zeker dat het resultaat positief zal zijn. Bijna alle werkvormen die nu goed functioneren, zijn ooit als experiment gestart. Hanteer een voldoende **brede definitie van "resultaat"**, want ook uit mislukte experimenten kan je leren. En zorg dat verschillende

aspecten van armoede (werken, wonen, ...) in het vizier komen. Ook moeilijk meetbare aspecten zoals het welbevinden van de persoon, psychosociale gevolgen,

Zorg er bovendien voor dat er in experimenten en projecten aandacht is voor een betere **verwevenheid tussen categoriale en inclusieve** werkvormen.

- 17 Volg **geslaagde projecten** goed op. Ofwel door ze een vaste plaats te geven in de organisatie waar ze ontwikkeld werden. Ofwel door ze structureel te verankeren in een bestaande sector of voorziening. Maar zorg dan dat het hele concept overgenomen wordt.

III. Maak voorzieningen toegankelijk en zet processen van interculturalisering in gang

Algemeen voor de aanpak van armoede

- 18 Schat de gevolgen van professionalisering van **basisinitiatieven** beter in: de bereikbaarheid en toegankelijkheid kunnen erdoor dalen. Zorg er voor dat de drempels die dan ontstaan worden aangepakt.
- 19 Maak de **schuldbemiddeling meer toegankelijk**: onderzoek de drempels, verzamel meer informatie over besteding van middelen, consumptiepatronen, opbouw van schulden en de cultuur van omgaan met geld. Vermijd clichés er in het denken over schuld. Schaaf de competenties van schuldbemiddelaars (maatschappelijk assistenten en juristen uit middenklasse) bij, bijvoorbeeld rond het omgaan met deze doelgroepen.
- 20 Geef in het kader van de interculturalisering van cultuur **meer aandacht aan populaire cultuur**. Bijvoorbeeld carnaval of sociaal-artistieke projecten in de wijken. Sluit aan bij de cultuurbeleving en interesse van armen. Nu ligt het accent te zeer op deelname aan 'elitaire cultuur'.

Specifiek voor de aanpak van gekleurde armoede

- 21 Neem 'werken aan toegankelijkheid en interculturalisering' op als **doelstelling in het kwaliteitsbeleid** van de voorzieningen en als criterium in beheersovereenkomsten of decreten. Zorg ook dat werken aan toegankelijkheid en interculturalisering onderwerp wordt van inspectie.
- 22 Geef financiële **startimpulsen** aan organisaties voor het werken aan toegankelijkheid en interculturalisering. Moedig organisaties aan om van dit thema een beleidskeuze te maken. Zodat ook op langere termijn gewerkt wordt en de zaak niet stilvalt wanneer financiële impulsen wegvallen.
- 23 Moedig creatieve vormen van **personeelsbeleid** aan. Zoals bijvoorbeeld on-the-job training voor allochtonen die nog niet de nodige kwalificaties hebben. Bied allochtonen doorstromingskansen.

- 24 Zorg dat toegankelijkheid en interculturalisering opgenomen wordt in allerhande **opleidingen**. Bijvoorbeeld diëtisten, kinesisten. Ook onderwijzers, opvoeders, ... Eigenlijk alle beroepen. Zorg dat mensen in hun opleiding de nodige competenties verwerven, die te maken met de doelgroep etnisch-culturele minderheden in armoede. Zoals bijvoorbeeld de betekenis van armoede voor deze mensen begrijpen, inzicht verwerven in wat armoede met hen doet... Maar zorg er ook voor dat je werkt aan de eigen professionele houding, zoals authentiek handelen, werken vanuit het krachtenperspectief van mensen. En ook aan competenties die te maken hebben met strategisch werken, planmatig werken, networking,...
- 25 Stimuleer dat **organisaties** om **competenties van hun medewerkers verder te ontwikkelen**. Zorg dat men tijd creëert voor opleiding, dat er mogelijkheden bestaan om teams naar vorming te sturen. Stimuleer tussen organisaties een sfeer van openheid en veiligheid. Om te kunnen erkennen dat je als individu of als organisatie nog kan bijleren. Zorg dat organisaties een beroep kunnen doen op hun netwerken om nuttige inzichten binnen te brengen.
- 26 Maak **tolkendiensten** beter bekend. Werk de financiële drempels voor organisaties weg door een regeling van de financiering van het tolkennetwerk op Vlaams niveau.

Algemeen voor de aanpak van armoede

iv. Bouw aan een sterk netwerk tussen overheid, diensten en instellingen en burgers

- 27 Ga als overheid op zoek naar **wat leeft bij de bevolking** aan ervaringen inzake armoede. Bouw als overheid meer netwerken uit met verenigingen, organisaties, ..
- 28 Er bestaat al een netwerk tussen organisaties die contact hebben met armen en allerhande voorzieningen. Maak dit **bestaande netwerk** sterker en zorg voor continuïteit. Alleen dan zullen voorzieningen erin slagen om verschillende doelgroepen, ook de 'moeilijkste', te bereiken.
- 29 Bouw nieuwe **netwerken** uit tussen **VDAB, OCMW en basiswerkingen**. Met als doel: een betere begeleiding van moeilijk bereikbare doelgroepen. Bouw de netwerkstructuren op rond concrete acties.
- 30 Zorg voor meer samenwerking tussen instellingen die individuele hulp verlenen aan armen en **organisaties die bezig zijn met vrije tijd, jeugdwerk, sport en cultuur**. Want zinvolle vrije tijdsbeleving is belangrijk voor het welbevinden van mensen, ook van armen.
- 31 Samenwerking tussen organisaties en sectoren kan je stimuleren door **brugfiguren** in te zetten: ervaringsdeskundigen of intercultureel bemiddelaars bijvoorbeeld.
- 32 **Organisaties** van etnisch-culturele minderheden mogen niet geproblematiseerd worden. Het beleid moet ze stimuleren om bruggen te slaan naar armen toe, zonder dit te forceren.

- 33 Investeer meer in **netwerken en samenwerkingsverbanden over verschillende sectoren heen**. Want armoede speelt zich af op verschillende domeinen. Creëer hiervoor mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld co-financiëring. Stimuleer netwerking met alle sectoren en niveaus. Veranker deze fundamenteel en beleidsmatig en beloon organisaties die hierin het voortouw nemen.
- 34 Ook de **uitbesteding** van een opdracht door een reguliere instantie aan een organisatie die de doelgroep bereikt, maakt het netwerk structureel. Zorg daarbij voor een verscheidenheid aan manieren van subsidiëring.

v. Organiseer het armoedebeleid efficiënt en in overleg met armen en organisaties

Algemeen voor de aanpak van armoede

- 35 Gebruik **ervaringskennis** om het beleid vorm te geven. Dit biedt ook meer garanties voor een efficiënte integrale aanpak. Zorg dat ervaringskennis verzameld en gebundeld kan worden. Zorg dat je als beleid over netwerken beschikt die deze kennis kunnen binnenhalen.
- 36 Voer over ieder beleidsinitiatief **overleg met de doelgroep** (een participatief beleid). De houding van echt te willen luisteren is belangrijk. Toon aan dat je als beleid, op basis van dit luisteren, zorgvuldige afwegingen maakt.
- 37 Betrek armen en basiswerkers bij de **afstemming en samenhang** van het beleid. Zorg in het bijzonder voor meer samenhang tussen de beleidsnota's van verschillende ministers. Zorg voor **afstemming van de plannen op verschillende beleidsniveaus**, zowel verticaal als horizontaal.
- 38 Zorg voor een goede **verbinding tussen het lokale en Vlaamse niveau**. Maak het mogelijk dat de vele ervaringen uit lokale acties en projecten een vertaling krijgen op Vlaams niveau.
- 39 Maak een **eigen budget** voor coördinatie van het armoedebeleid en voor sectoroverstijgende initiatieven inzake armoedebestrijding.

Specifiek voor de aanpak van gekleurde armoede

- 40 Geef een opdracht aan de **Interdepartementale Commissie Etnisch-culturele Minderheden** om het thema gekleurde armoede op de agenda te zetten en verder uit te werken in overleg met wat er gebeurt in de armoedebestrijding.

Algemeen
voor de aanpak
van armoede

VI. Creëer kansen op het vlak van onderwijs, opleiding en arbeid

- 41 Leg in het **onderwijsbeleid de focus op achtergestelde groepen**. Zet bijvoorbeeld “bevorderen van kansen voor kansarme kinderen” als kernopdracht in het beroepsprofiel van CLB-medewerkers. Of zorg ervoor dat in lerarenopleidingen studenten meer ervaring opdoen met kansarme kinderen en gezinnen.
- 42 Sla de handen in elkaar met verschillende sectoren zodat kinderen uit kansarme gezinnen met dezelfde kansen als anderen in het **kleuteronderwijs** toekomen. Initiatieven zoals ‘brede school-projecten’ bieden interessante mogelijkheden.
- 43 Investeer in **ouderbetrokkenheid**: geef ouders de gepaste ondersteuning. Ouderbetrokkenheid is een belangrijke factor bij het voorkomen en aanpakken van schoolachterstand. Denk ook na hoe ouders meer betrokken kunnen worden bij initiatieven in jeugdwerk, sport, cultuur. Niet alleen wegens het belang ervan voor hun kinderen, maar ook om ze zelf meer actief te laten zijn.
- 44 Investeer in de **kwaliteit van arbeid**: minimumlonen, jobcoaching, duurzame contracten. Heb aandacht voor een integrale begeleiding van de werkzoekende, een brede maatschappelijke activering van de persoon. Voorzie ook vorming voor de “lagere” jobs. Heb bovendien oog voor het genderspect op de arbeidsmarkt: naast productieve arbeid is er ook reproductieve of zorgarbeid (zorg voor kinderen, ouderen of zieken), sociale arbeid (bijvoorbeeld vrijwilligerswerk) en zelfarbeid. Een meer evenwichtige plaats geven aan deze verschillende vormen van arbeid, biedt niet alleen kansarme groepen meer mogelijkheden. Het is voor iedereen waardevol.

**Specifiek
voor de aanpak van
gekleurde armoede**

- 45 **Activeer en responsabiliseer ook de bedrijven** en niet alleen de werknemers. Zorg dat diversiteitsplannen minder vrijblijvend zijn. De zorg voor de arbeidsmarkt is een samenspel van het individu, het middenveld en de bedrijven.
- 46 Investeer meer in **sociale economie** als een waardevolle en volwaardige (tussen)stap voor deze doelgroep. Voor sommige mensen uit de doelgroepen is het niet haalbaar om via tewerkstelling deel te nemen aan de samenleving.
- 47 Zorg dat in het bijzonder **allochtone kleuters** (kunnen) deelnemen aan het kleuteronderwijs. Motiveer hun ouders via alle mogelijke kanalen, informeer hen en bied hen concrete aanwijzingen omtrent het belang van kleuterparticipatie.
- 48 Verhoog de deelname van allochtonen in de **opleiding van ervaringsdeskundigen**. Investeer in het beter bereiken van potentiële cursisten, maar bekijk ook de inhoud. Vraag is immers of het denken vanuit onze westerse context, waarop de cursus gebaseerd is, bruikbaar is in een interculturele context.
- 49 Klaar de opleiding, functieomschrijving en opdracht van **ervaringsdeskundigen en intercultureel bemiddelaars** uit. Zorg voor doorgroeimogelijkheden voor ervaringsdeskundigen of intercultureel bemiddelaars, via bijvoorbeeld opleidingen 'duaal leren en werken'.
- 50 Zorg voor een goede uitbouw en omkadering van de **tewerkstelling van ervaringsdeskundigen**. Zorg voor duidelijke functieprofielen van ervaringsdeskundigen en een goede omkadering door jobondersteuning. Ondersteun ook het personeel van de teams waar ze terecht komen.

Algemeen
voor de aanpak
van armoede

vii. Neem maatregelen op het vlak van huisvesting

- 51 Geef veel aandacht aan huisvesting als **oorzaak van maatschappelijke kwetsbaarheid**. Zorg er voor dat de armste doelgroepen terecht kunnen in de sociale huisvesting, door meer betaalbare huurwoningen te voorzien, in het bijzonder voor grote gezinnen.
- 52 Voer een **woonbeleid 'op maat'** van de doelgroep, onder meer inzake communicatie en door een gerichte subsidiëring. Wees alert voor verschuivende noden en voor wijzigingen in de diversiteit aan doelgroepen.
- 53 Maak de **klachtenregeling** inzake huisvesting voor alle doelgroepen toegankelijk.
- 54 **Weeg maatregelen** over de kwaliteit en isolatie van een woning **af op hun effect** ten aanzien van armen en ga na of ze de verschillende doelgroepen wel bereiken.
- 55 Richt het sociaal woonbeleid ook naar de **private huurmarkt**. Als de diversiteit aan doelgroepen groter wordt en het bestand aan huurwoningen gelijk blijft, dan worden armen en etnisch-culturele minderheden verdrongen naar de private woonmarkt.
- 56 Zorg voor begeleiding en ondersteuning van groepen die dreigen **noodkopers** te worden. Door informatie en vorming, en door het beschikbaar stellen van werkmateriaal.

Specifiek
voor de aanpak van
gekleurde armoede

viii. Sommige groepen verdienen extra aandacht

- 57 Maak werk van een opvangbeleid voor **mensen zonder wettig verblijf**. Erken de realiteit en aanwezigheid van mensen met een precair verblijfsstatuut. Ook zij hebben elementaire rechten. En ze komen aankloppen bij voorzieningen, instanties en instellingen. Wat kunnen die doen? Stimuleer de uitwisseling van lokale praktijken. Zorg dat richtlijnen en informatie aanwezig zijn, zodat er op het terrein niet telkens opnieuw naar oplossingen moet gezocht worden. Binnen de armoedegroep zijn mensen met een precair verblijfsstatuut diegenen die het meest uitgesloten worden.
- 58 Neem mensen met een **precair verblijfsstatuut op in het woonbeleid**. Zij zijn een bijzondere doelgroep die steeds meer en systematisch uitgesloten wordt uit de algemene woonregelingen en voorzieningen. Zo hebben mensen zonder wettig verblijf en asielzoekers sinds 1 januari 2008 geen toegang meer tot de sociale woningmarkt. Zorg er ook voor dat gelijktijdig met maatregelen voor leefbaarheid de woonsituatie van mensen zonder verblijf of met een precair verblijfsstatuut beschermd wordt.
- 59 Erken de maatschappelijke positie van de **nakomelingen van gastarbeiders** die indertijd als ongeschoolde arbeiders werden aangetrokken. De lage scholing lijkt zich doorheen de generaties verder te zetten. Specifieke aandacht is nodig om er voor te zorgen dat ze niet door generatiearmoede worden bedreigd.
- 60 Heb meer oog en oor voor **jongvolwassenen uit de etnisch-culturele minderheden**. Er gaat veel te weinig aandacht naar hen in onderwijs en werk, maar ook in de zogenaamde “zachte sectoren”. Ze zijn een **topprioriteit**, omdat hun achterstelling manifest is en hun kansen gering. Onderschat de gevolgen niet van het tekort aan welbevinden, van zich overbodig voelen, inkapseling, er niet bijhoren, schrik voor afwijzing, ... Zorg voor meer aandacht voor allochtone jongeren in het hulpverleningsaanbod: dit aanbod is niet meegegroeid met de doelgroep.

DEEL 02

Bloemlezing uit de
werkplaatsen
van het seminarie op
28 februari 2008

Werkplaats 1: Hoe betrek je allochtone armen bij het beleid?

Inhoudelijke input voor deze workshop kwam van:

Vlaams netwerk Armoede en De Link: methodiek ervaringsdeskundigen en dialoogmethode, Frederik Vanhauwaert en Johan Dewitte

OASeS: onderzoeksvoorstel participatie allochtone armen, Daniëlle Dierckx

Deze werkplaats draaide vooral rond de volgende twee thema's: het allochtone verenigingsleven en de ervaringsdeskundigen op het vlak van armoede.

Allochtone verenigingen

Allochtonen hebben een bloeiend verenigingsleven, en hun verenigingen bereiken betrekkelijk veel mensen. Maar arme mensen komen veel te weinig aan hun trekken in dit verenigingsleven. Dat heeft te maken met verkeerde communicatie en verschillende visies op 'vrijwilligers' en 'het verenigingsleven'. Sommige mensen van buitenlandse afkomst vonden hun weg in de samenleving, andere niet.

Wie dit probleem wil aanpakken, moet zorgvuldig te werk gaan. Er zijn veel geografische en historische verschillen. De bestaande kennis is te beperkt. We weten nog te weinig over de verschillen en gelijkenissen tussen de aanpak van 'witte armoede' en die van 'gekleurde armoede'.

Hoe kunnen we de kennis hierover vergroten en stimuleren? We moeten vooral experimenteren, zoeken wat de verschillende aanpakken waard zijn: werken met ervaringsdeskundigen, met gemengde teams, verschillende organisatievormen, het inzetten van vrijwilligers, ... Er is nood aan een waaier van experimenten die goed gerund worden. Acties van korte duur hebben geen zin. Je moet dit op lange termijn aanpakken.

'Arm in arm'

Een interessant voorbeeld is 'Arm in arm' (zie deel III). Dit project in Antwerpen werkt aan de relatie tussen allochtonen en autochtonen. Uit de Antwerpse ervaringen blijkt dat het een winstpunt is wanneer beide groepen armen elkaar beter

leren kennen en erkennen. We moeten de verschillen niet te sterk in de verf zetten. Maar we moeten ze evenmin wegmoffelen. Dezelfde mechanismen spelen bij allochtonen en bij autochtonen. We verkiezen daarom een gemeenschappelijke benadering boven een gescheiden aanpak. Het is echter nog niet zo duidelijk op welke manier dit best wordt aangepakt.

Ervaringen moeten systematisch worden ontleed en gebundeld. Zo kunnen we vooruitgang boeken bij het ontwikkelen van methodieken. We moeten niet alleen experimenten doen, maar ook onderzoekers inschakelen om er meer systematiek in te brengen.

En we moeten voorzichtig aan de slag gaan. Laten we niet te snel denken dat bestaande kanalen niet werken of kunnen worden opengebroken. We moeten organisaties op het terrein aanmoedigen om samen te werken. Maar nauwer samenwerken vergt ook middelen. We moeten samenwerken als een investering zien, en niet zomaar als 'extra kosten'.

Ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundigen uit armoede hebben zeker een steentje bij te dragen tot de uitbouw en bijsturing van het beleid. Opleidingen voor ervaringsdeskundigen bereiken nu al allochtone armen. Maar allochtonen zijn nog altijd ondervertegenwoordigd.

Worden deze opleidingen altijd wel juist aangepakt, vragen sommigen zich af. Doorgaans steunen cursussen op 'contextueel denken'. Maar in sommige culturen is het misschien niet zo vanzelfsprekend om achterliggende contexten en motieven onder woorden te brengen. Het is dus nodig te onderzoeken of dezelfde aanpak zomaar bruikbaar is.

Blijft de vraag welke rol ervaringsdeskundigen precies kunnen spelen. Essentieel is dat zulke deskundigen de brug slaan tussen mensen in armoede en maatschappelijke spelers. In de hulpverlening, het onderwijs, bij de VDAB, bij beleidsmakers. De ervaringen bij Kind en Gezin kunnen misschien nuttig zijn. Deze organisatie zet ervaringsdeskundigen en interculturele bemiddelaars in om gezinnen te ondersteunen. Een actie die we in de gaten moeten blijven houden.

Werkplaats 2: Hoe werk je met zo'n diverse doelgroep: categoriaal of inclusief?

Inhoudelijke input voor deze workshop kwam van:

Groep Intro Brussel-Schaarbeek: gemengde en gescheiden opleidingen, Mieke Braet

Bonnevie: ALARM actie rond wonen (wonen): werken met de inwoners uit Molenbeek, Geert De Pauw

Categoriaal: werken met niet-gemengde doelgroepen.

Inclusief: werken met gemengde doelgroepen.

Voor welke werkvorm kies je best?

Op het terrein zie je projecten die een specifieke doelstelling hebben en zich richten tot één doelgroep. En ook projecten die op alle doelgroepen samen mikken. Bijvoorbeeld in functie van een opleiding. Ter illustratie: in een voortraject voor de opleiding van jonge Turkse en Marokkaanse vrouwen krijgen de vrouwen eerst de kans om als groep samen te komen en na te denken over de eigen toekomst. Andere groepen worden op dat ogenblik geweerd om onderlinge wrijvingen te voorkomen en de drempel te verlagen. Na het voortraject worden de vrouwen aangespoord om wél mee te doen aan een gemengde basisopleiding.

In een eerste stap moet je er altijd voor zorgen dat mensen op eenzelfde niveau terechtkomen. Zo vinden ze aansluiting bij algemene regels en voorwaarden. Om deze aansluiting mogelijk te maken, kan je werken met een 'voortraject'. Categoriaal werken is niet enkel werken met voortrajecten. Het moet een permanent aandachtspunt zijn bij elke organisatie en instantie. In elke fase en op elk niveau moet je toegankelijk blijven.

Gemengde groepen

Wat zijn de voordelen van met gemengde groepen te werken? Allochtonen krijgen zo het gevoel dat ook zij 'erbij horen'. Ze kunnen ervaringen uitwisselen met mensen in een andere situatie. Werken met gemengde groepen betekent wel dat je nagaat wat de deelnemers gemeenschappelijk hebben en dat je dit ook uitlegt. Je moet de groep begeleiden zodat deelnemers hun eigen wereldje kunnen verla-

ten en zich kunnen herkennen in anderen. Zo versterk je het gevoel van samen-horigheid. En verminder je de indruk dat een bepaalde groep ‘altijd voor problemen zorgt’ of ‘gevisieerd wordt’.

Gemengd werken is niet altijd zo vanzelfsprekend. Sommige problemen worden erg specifiek ervaren. Als je veralgemeent, riskeer je te floue acties of analyses. Uit ervaring weten we dat sommige groepen een specifieke ‘drive’ hebben waarmee je veel kan in gang steken. Denk bijvoorbeeld aan de ‘overlevingsdrang’ van nieuwkomers. Als je mensen uit diverse doelgroepen bijeenzet, is er misschien minder plaats voor die ‘drive’. En mis je dus bepaalde kansen.

Blijkbaar hebben organisaties het moeilijker om te kiezen voor de samenstelling van een groep op etnisch-culturele basis, dan op enige andere basis (bv. arm/rijk, groot-klein gezin, opleidingsniveau, territoriaal, ...). Gaat het hier om ethische pudeur, een maatschappelijk taboe?

Veel initiatieven van reguliere organisaties mikken op snelle resultaten. Daardoor richten zij zich op de ‘besten’ uit vaak algemene categorieën (‘de werklozen’) en vallen bepaalde groepen met specifieke problemen (bv. armen) uit de boot.

Het is niet enkel een zaak van deelnemers die moeten ‘bijbenen’ maar vooral ook zaak voor de instanties en instellingen, die niet enkel hun uitgangspunten mogen doordrukken, maar ook rekening zouden moeten houden met uitgangspunten en verwachtingen van de verschillende doelgroepen in de samenleving.

Chicagowijk

Wanneer je groepen samenstelt, spelen doelstellingen en uitgangspunten een belangrijke rol.

In een woonwijk bijvoorbeeld is de samenhang tussen mensen – de sociale cohesie – belangrijk. Initiatieven die focussen op wat buurtbewoners gemeenschappelijk hebben, zijn dan ook nuttig en nodig. In de Antwerpse Chicagowijk bijvoorbeeld kijkt de samenlevingsopbouw eerst naar de vaardigheden van mensen met gemeenschappelijke noden. Er wordt niet gewerkt met doelgroepen op basis van bijvoorbeeld nationaliteit. Wel wordt er gelet op wijkgebonden doelstellingen, bijvoorbeeld sociale cohesie en sociale controle.

Bijzondere doelgroepen

Een bijzondere groep zijn de mensen zonder papieren. Deze groep mist steeds vaker de boot bij diensten, instanties en instellingen. De uitgangspunten van beleidsmakers dienen als excuus om de fundamentele rechten van mensen zonder papieren over het hoofd te zien. Maar de groep is er wel. In de praktijk is het dan ook lokaal telkens weer zoeken naar oplossingen voor reële problemen. Los van de formele regels die diensten, instanties en instellingen hanteren.

We moeten ons ook de vraag stellen wat nog de gevolgen zijn voor de huidige generaties van nakomelingen van de 'gastarbeiders' uit de naoorlogse periode van vorige eeuw. Toen ging de overheid bewust de meest ongeschoolden en armen halen uit landen als Marokko en Turkije. Is de huidige situatie van verhoogde armoede binnen die groepen mee een gevolg van die politiek? Zo ja, dan is specifieke aandacht ook maatschappelijk-ethisch meer dan noodzakelijk.

Werkplaats 3: Hoe bereiken we de armen die het moeilijkst te bereiken zijn?

Inhoudelijke input voor deze workshop kwam van:

El Ele (buurtwerk Gent) (Katrien Desmedt)

Regionaal Open Jeugdcentrum (Rudy Possemiers)

Op vele plaatsen merken we dat het van groot belang is om mensen thuis te bezoeken. De 'verenigingen waar armen het woord nemen' werken op deze manier. Een experiment zoals het project Katrol in Oostende (zie ook deel III) heeft dezelfde aanpak.

Wantrouwen

Wat is de verhouding tussen een organisatie en de doelgroep? Hoe denken de mensen uit de doelgroep over de organisatie? Twee elementen die een belangrijke rol spelen. OCMW's die huisbezoeken organiseren, krijgen vaak weinig respons. Dat heeft te maken met wantrouwen bij armen. OCMW's worden geassocieerd met 'controle' en 'activering'. Niet alleen OCMW's maar ook de VDAB en zelfs Kind en Gezin worden in verband gebracht met 'verplichtingen', 'contracten' en 'onder druk staan'.

Er is sprake van een paradox. Enerzijds heb je maatwerk en trajectbegeleiding, anderzijds dreigen er sancties wanneer je de afspraken niet nakomt. Het beleid wil vooral mensen activeren. Sommige doelgroepen hebben veel moeite met 'activering' en vinden dit een negatief begrip. Een punt waar we rekening mee moeten houden.

Anders dan officiële instanties kunnen basiswerkingen wel het vertrouwen van de doelgroep winnen. Zulke basiswerkingen zijn zelden of nooit structureel 'ingebod'. Vertegenwoordigers van een basiswerking trekken onbevangen naar de

Netwerken tussen organisaties

doelgroep. Ze hebben geen hoge verwachtingen en leggen geen verplichtingen op. Zo bekeken kunnen ze de brug slaan naar organisaties als de VDAB of het OCMW. Zij kunnen armen doorsturen naar deze organisaties.

Mensen activeren is sowieso heel belangrijk, want je helpt ze zo hun eigen leven meer in handen te nemen. Wie moeilijk bereikbare doelgroepen wil bereiken, moet netwerken opbouwen tussen de VDAB, OCMW's en basiswerkingen. Je riskeert wel heel veel energie te steken in networking. Hou voor ogen dat netwerken alleen zinvol zijn voor zover ze het mogelijk maken de doelgroep beter te begeleiden.

Netwerken zijn dikwijls heel belangrijk omdat je sommige projecten moeilijk kunt onderbrengen bij een organisatie als de VDAB. Dat heeft te maken met de registratie-eisen en de criteria die het beleid of instanties opleggen. Zodra projecten structureel ingebed worden, missen ze vaak de doelgroep. Er is dus nood aan een soepele, gediversifieerde aanpak. Het beleid mag niet te veel alles willen stroomlijnen. We geven de voorkeur aan een flexibele structuur die resultaten boekt. Als een project resultaten oplevert, is het zaak om middelen te vinden om het voort te zetten, zonder de voordelen ervan te verliezen.

Coachen van de doelgroep is ook heel belangrijk: het is noodzakelijk om de stem van de doelgroep te horen. Op lange termijn brengt dit heel veel op.

Werkplaats 4: Wat is er bereikt op het vlak van toegankelijkheid en interculturalisering?

Inhoudelijke input voor deze workshop kwam van:
Kind en Gezin (gezondheidszorg), Rudy De Cock
CAW Artevelde Gent (welzijn), Simone Auman

De getuigenissen van Kind en Gezin en CAW Artevelde illustreren hoe belangrijk het is om een integrale kijk en aanpak te hebben: de hele organisatie moet mee. Het management van de organisatie, het personeelsbeleid, de dienstverlening en het cliënteel.

De stimulansen en bewaking moeten ook verankerd worden: het is nodig om een verantwoordelijke aan te duiden die het proces bewaakt en stimuleert en hem een duidelijke plaats in de organisatie te geven.

Wat zijn cruciale punten?

Zorg ervoor dat het algemene beleid van de organisatie de visie op toegankelijkheid & diversiteit draagt.
Zorg ervoor dat de visie op toegankelijkheid & diversiteit in de algemene visie en missie zit.
Toets nieuwe acties aan de visie op toegankelijkheid & diversiteit (vooraf en nadien).
Bewaak en controleer of het interculturaliseringsproces opschiet op het terrein.
Werf ook genoeg allochtonen aan, en geef ze kansen om door te groeien.
Zorg voor een aangepast vormingsbeleid voor alle medewerkers.
Werk samen met andere sectoren.
Denk na over 'dingen die werken' en die je organisatie bereikbaarder maken.
Zorg voor aangepaste manieren van werken.
Zorg voor de beschikbaarheid van tolken.
Zorg voor aangepaste communicatie, bijvoorbeeld via pictogrammen.
Maak de strategische keuze om zelf in toegankelijkheid te investeren. Laat dit niet alleen afhangen van externe financiële impulsen.

Kwaliteitszorg

Diversiteitsdenken als aandachtspunt in het kwaliteitshandboek is belangrijk. Maar sommigen vinden dat hier ook middelen moeten tegenover staan. Sommige instellingen hebben het nu al lastig om te overleven. Omgaan met diversiteit vergt extra aandacht en werkrachten. Maar anderen vinden het verkeerd dit als iets 'extra's' te zien. Het gaat er niet om iets extra's erbij te doen: het is gewoon je werk!

Een gelijkaardige discussie was er vroeger rond kwaliteitszorg. Net als kwaliteitszorg moet diversiteitsdenken vanzelfsprekend worden. Voluntarisme en engagement zijn belangrijk, maar je moet het organiseren en structureren, anders komt er op termijn niks van in huis.

Hoe dan ook is er geld nodig. Bijvoorbeeld om tolken in te huren. Bovendien: met een tolk erbij duurt hulpverlening veel langer. Er is dus wel een reëel effect op de kostprijs van de dienstverlening. Als een stadsbestuur een financiële prikkel geeft, is dat dikwijls een stimulans om in gang te schieten.

Ook preventie is heel belangrijk, want achterliggende problematieken van armoede zorgen voor bijkomende hulpvragen en een gezondheidskloof. Daarom is er dus nood aan een goede sensibilisering naar allochtone groepen rond gezond leven (bijvoorbeeld: voedingsdriehoek, sensibilisering borstkankerscreening...)

Organisaties kunnen binnen hun eigen kader aan interculturalisering werken. Maar het overkoepelende beleid moet ook keuzes maken die over organisaties en sectoren heen gaan.

Tenslotte, wanneer het om armoede gaat, zien we een gigantisch probleem bij de mensen zonder papieren. Welke antwoorden geven we op dit probleem? Dat is voor de deelnemers niet zo duidelijk.

Werkplaats 5: Meer sociale cohesie om sociale mobiliteit te bevorderen

Inhoudelijke input voor deze workshop kwam van:
Federatie Marokkaanse Verenigingen, Mohamed Chakkar

Markante uitspraken

Uit de inleiding van Zeyneb Göktepe (integratiedienst stad Gent) onthouden we een aantal markante uitspraken:

De eerste generatie voelde zich niet arm, maar was eigenlijk vooral 'cultuurarm'. De komst van de Turkse televisie in de huiskamer veroorzaakte een schok: oei! Gaat het er in Turkije nu zo aan toe?!

Om uit armoede te geraken heb je verstand en een helpende hand van buiten nodig: contact met iemand buiten je gemeenschap of met iemand uit je gemeenschap die niet langer in armoede leeft.

Er is veel 'verdoken armoede': veel vrouwen zitten in een vluchthuis, en er zijn ook veel alleenstaande ouders.

De eerste en tweede generatie schaamde zich niet voor armoede en kende veel spontane solidariteit. De mensen deden moeite om de zwaksten niet uit te sluiten. Bij de derde generatie is die spontane solidariteit kleiner.

De sociale cohesie in de gemeenschap kan verstikkend zijn. Wie zich daaraan wil ontworstelen, kan het emotioneel zwaar krijgen: je breekt voor een deel met de groep, en soms word je als 'verrader' gezien.

Uit de bespreking in de groep:

Participatie moeten we vooral zo interpreteren: allochtone armen moeten zich kunnen identificeren met anderen. Ze moeten het gevoel hebben dat ze erbij horen.

Uit armoede geraken is niet alleen een kwestie van genoeg naar school gaan of werk vinden. Mensen moeten ook leren hoe ze in nieuwe netwerken binnen geraken.

Moelijk aansluiting vinden bij bestaande verenigingen is heel normaal: verenigingen moeten geïnteresseerd zijn om ook allochtone armen te bereiken. De 'meerderheid' moet hen willen aanvaarden. Er zijn hordes die genomen moeten worden.

Laten we niet langer van de doelgroep een probleem maken. Het probleem zit vooral bij de structuren.

Gemengde activiteiten bij verenigingen of in de vrijetijdsbesteding kunnen helpen om bruggen te slaan. Maar je moet die niet forceren. Je kunt zeker experimenten opzetten, en die goed begeleiden. Maar op zich is er niets mis met een vereniging die zich bijvoorbeeld alleen tot autochtonen of tot Turken richt.

Werkplaats 6: Welke kennis moeten we opbouwen? En over welke vaardigheden moeten professionals beschikken?

Inhoudelijke input voor deze workshop kwam van:

Flora: co-constructie van weten: kennisopbouw vanuit praktijk naar theorie en terug,
Anne Snick

Brussels Platform Armoede, Gwendolina De Backer

Foyer: vorming aan ervaringsdeskundigen in de armoede rond interculturele competenties, Hamida Chikhi

Stel: je wil weten wat mensen die in armoede leven, vinden van het gevoerde beleid.

Hoe doe je zoiets? Welke vaardigheden heb je hiervoor nodig?

Hoe werk je met de positieve krachten van mensen?

Praktijkvoorbeelden

Bij het project De Katrol kijken ze wat er nog 'gaaf' is bij mensen in armoede. Op die punten spelen ze in om de mensen sterker te maken. Met deze aanpak versterk je hun zelfbeeld. Al te vaak worden mensen in armoede met hun zwakke punten geconfronteerd: 'Als je uitgesloten wordt, ligt dat aan jezelf'. Zo'n houding tast hun zelfbeeld enorm aan. De Katrol tracht tegengas te geven door 'expressief leren'.

Bij het VCLB (Vrije CLB-Koepel) willen ze 'leren kijken vanuit het krachtenperspectief'. Dat is niet zo vanzelfsprekend, want er zijn altijd bepaalde doelstellingen waaraan je moet beantwoorden. Er is altijd het dilemma: enerzijds werken aan leerprocessen van gezinnen en mensen en anderzijds mensen activeren.

Tegelijk mogen we niet blind zijn voor een aantal zaken: we willen geen 'knuffelaars' zijn, maar moeten erkennen dat er in sommige gezinnen grote tekortkomingen bestaan. De CLB's werken daarom met ervaringsdeskundigen. Ze zoeken naar 'zorg op maat', werken met groepen ouders en verwijzen kinderen niet te snel door naar het bijzonder onderwijs. Elke keer opnieuw moet je je afvragen: wat kan het gevolg zijn van mijn optreden?

Succesfactoren

Medewerkers verdrinken vaak in het werk, en krijgen weinig ondersteuning. Niet alleen in het onderwijs maar ook in anderen sectoren is het vaak 'een luxe' om na te denken over je werk, vorming en opleiding.

Vaardigheden (competenties) moet je ontwikkelen voor je aan het werk gaat. Maar ook tijdens je loopbaan. Welke vaardigheden? Hoe omgaan met de doelgroep? Hoe stel ik me authentiek op? Hoe vertrek ik vanuit krachten? Op welke manier kan ik strategisch en planmatig werken? Als je mensen hun competenties voort wil laten ontwikkelen, moet je aan bepaalde randvoorwaarden voldoen: tijd, middelen, ...

Armoede is een thema dat met veel domeinen te maken heeft. Dus moeten organisaties samenwerken en uitwisselen. Bijvoorbeeld over het opbouwen van vaardigheden.

Je moet ook kunnen netwerken: op microniveau, op het niveau van de organisatie, via de raad van bestuur. Netwerken moeten zich uitstrijken over diverse sectoren. Een absolute noodzaak als we willen dat sociale uitsluiting in alle sectoren genoeg aandacht krijgt.

Werkplaats 7: Armoede en onderwijs

Inhoudelijke input voor deze workshop vonden we in het Strategisch Plan Minderheden 2004-2010 en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2005-2009

De functies van ervaringsdeskundigen en intercultureel bemiddelaars moeten op elkaar worden afgestemd. Op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap is er geen eenduidige benadering van de job van intercultureel bemiddelaar: de inhoud van de job durft nogal eens te variëren.

Interculturele bemiddelaars

Veel interculturele bemiddelaars willen doorgroeien naar een A1-niveau. Ze zitten nu op een A2-niveau. Op dit ogenblik zijn er niet genoeg intercultureel bemiddelaars.

Intercultureel bemiddelaars en ervaringsdeskundigen werken dikwijls in gelijkaardige omstandigheden. Wat zijn de gelijkenissen, wat zijn de verschillen?

Veel organisaties zijn niet altijd overtuigd van de meerwaarde van ervaringsdeskundigen. Zulke deskundigen goed laten meedraaien is niet altijd makkelijk: ze hebben heel specifieke competenties, en je moet goed nadenken over hun rol. Een ervaringsdeskundige is geen extra personeelslid, maar betekent wel extra expertise. Stof genoeg dus om over beide functies en hun onderlinge samenhang eens grondig na te denken.

LOP

Wanneer het om de Lokale Overleg Platforms (LOP's) in het onderwijs gaat, is de veronderstelling dat armen en allochtonen via hun verenigingen daaraan deelnemen. Maar in de LOP's gebruiken de deelnemers een taal die moeilijk te begrijpen is. En vergaderingen vinden alleen overdag plaats.

Brede school

Succes op school begint heel vroeg. Maar kinderen kunnen ook in een vroeg stadium achterstand oplopen, soms al voor ze naar de kleuterschool gaan. Het onderwijs en andere sectoren moeten zich inzetten om deze achterstand tegen te gaan. Bijvoorbeeld in het kader van de “brede school”-gedachte en in het kader van het “levenslang-levensbreed leren”.

De bestrijding van achterstelling vergt een planmatige aanpak. Er moet ook continuïteit zitten in de aanpak. Ondersteuning is nodig vanaf de periode voor de schoolcarrière tot het eind van de schoolloopbaan.

CLB-medewerkers en leerkrachten

In het beroepsprofiel van medewerkers van CLB's (Centra voor Leerlingen Begeleiding) moet 'kansarmoede' een kerntaak zijn. Leerkrachten moeten al tijdens hun opleiding meekrijgen dat ze veel aandacht moeten geven aan achtergestelde groepen. Projecten als De Katrol (West-Vlaanderen) brengen studenten uit de lerarenopleiding in contact met arme families. Die contacten zijn belangrijk. Ze zijn zelfs belangrijker dan de theorie. Zulke contacten organiseren kost niet per se centen.

Leerkrachten hebben doelstellingen die ze moeten bereiken: eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Het systeem verplicht scholen om bepaalde kinderen een jaar te laten overdoen. Je kunt beter een ontwikkelingstraject uitstippelen in plaats van, zoals nu, van jaar tot jaar te werken. Gedaan dus met het systeem van de jaarklassen.

Aandachtspunten voor het onderwijs:

Werk samen met andere sectoren. Het onderwijs mag geen eiland zijn. Ook op beleidsniveau dienen de muren tussen sectoren gesloopt.

Zoek naar een evenwicht tussen algemene en specifieke maatregelen voor kansengroepen.

Veranker vernieuwende projecten die goed zijn. Projecten krijgen vaak geen structurele verankering zodat de continuïteit in gevaar komt. De Vlaamse overheid wil ook niet altijd co-financiëring. Dat moet misschien anders.

Leerkrachten staan open voor initiatieven rond Gelijke Onderwijskansen (GOK) en vragen rond kansarmoede. Maar in de praktijk blijven scholen de meeste aandacht geven aan leerlingen uit de middenklasse.

Je moet een maatschappelijk draagvlak vinden als je iets wil doen aan gekleurde armoede. We moeten blijven uitleggen waarom het belangrijk is daaraan te werken.

Het onderwijs moet meer doen om de betrokkenheid van ouders te versterken. De thuissituatie van een kind is heel belangrijk. Gezinnen hebben diverse problemen. Kinderen of ouders hebben vaak andere kwesties aan hun hoofd.

Werkplaats 8: Armoede en werk

Inhoudelijke input voor deze workshop vonden we in het Strategisch Plan Minderheden 2004-2010 en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2005-2009

De deelnemers aan deze werkplaats wilden het thema werk breed bekijken. Je hebt niet alleen productieve arbeid, maar ook reproductieve of zorgarbeid (zorg voor oudere of jongere generaties, mantelzorg,...), sociale arbeid (burgerschap, sociale netwerken,...) en het werken aan jezelf (eigen welzijn, talenten ontwikkelen,...).

Het beleid moet in dit verband meer aandacht besteden aan het proces dat mensen doormaken. De resultaten van zo'n proces zijn meer dan het eindproduct (bijvoorbeeld tewerkstelling). Het proces als dusdanig en de stappen die iemand neemt om werk te vinden, moeten ook als resultaten gelden.

De kwaliteit van arbeid moet voorop staan: mensen komen vaak in preciaire contracten terecht (contracten van korte duur, met lage lonen en flexibele werkuren, in een job die op zich vaak zwaar is). Zo kunnen ze geen stabiliteit opbouwen. Begeleiding op maat moet mogelijk zijn, de aanpak van de VDAB is vaak niet aangepast aan dit doelpubliek.

Aandacht voor integrale begeleiding:

- Activeren van mensen moeten we breder maatschappelijk bekijken. We moeten mensen op diverse vlakken sterker maken. Het middenveld heeft op dit gebied een specifieke rol, en kan bijdragen tot het begeleiden van mensen.
- Allochtone vrouwen die willen werken, missen vaak kennis of middelen om dit doel te bereiken. Zij moeten de kans krijgen kennis en middelen te verwerven.
- Wanneer iemand begint te werken, moet je hem ondersteunen en begeleiden via jobcoaching. Ook de werkgever heeft hier baat bij. Jobcoaching helpt de brug te slaan tussen werknemer en werkgever.

Werkgevers sensibiliseren voor een diversiteitsbeleid:

- ↪ Wanneer een werkgever subsidies krijgt, bijvoorbeeld voor een diversiteitsplan, moet hij ook sancties en controles kunnen krijgen. Nu gebeurt dit te vrijblijvend. Er is ook nood aan quota of streefcijfers. Bedrijven moeten een groter engagement aangaan. Ze moeten meer op hun verantwoordelijkheid worden aangesproken. Nu ligt de klemtoon te sterk op de werkzoekende, in het kader van het 'activeringsbeleid'.
- ↪ In het kader van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) zijn er ook kansen: je kunt de kennis van werknemers vergroten en hen behouden door opleidingen te geven zodat ze kunnen doorgroeien.

Activering slaat niet alleen op werkzoekenden, maar ook op bedrijven/werkgevers, de overheid en het middenveld.

- ↪ We moeten het activeringsbeleid kritisch evalueren. Wanneer iemand geschorst wordt, belandt hij bij het OCMW. Het OCMW moet hem herinschakelen. Daarna wordt de persoon weer werkzoekend. In het ergste geval wordt hij opnieuw geschorst enzovoort.
- ↪ Mensen in armoede begrijpen vaak de inhoud van oproepbrieven niet. Ze weten niet waar ze kunnen aankloppen. Ze weigeren jobs omdat ze geen kinderopvang vinden. Enzovoort.

Sociale economie

- ↪ Sociale economie is een waardevolle en volwaardige (tussen)stap voor deze groep: de inschakelingssector, de sociale tewerkstellingssector en opleidingsinitiatieven. Mensen laten doorstromen naar het normale economische circuit is niet vanzelfsprekend. Er is nood aan een tussenstap: plekken die deze mensen opvangen en begeleiden, zodat ze daarna kunnen doorstromen naar het normale economische circuit.

Werkplaats 9: Armoede, welzijn en gezondheid

Inhoudelijke input voor deze workshop vonden we in het Strategisch Plan Minderheden 2004-2010 en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2005-2009

Welk toekomstperspectief is er voor jongeren? Alle sectoren moeten daarbij stil staan.

Het zelfbeeld en de identiteit van jongeren zijn de grootste knelpunten. Eén sector alleen, bijvoorbeeld de hulpverlening, kan daar niets aan doen (behalve curatief).

Bezig zijn met je identiteit, en die tonen, wordt blijkbaar niet meer toegestaan. Maar religie en identiteit zijn voor jongeren belangrijk. In het denken over 'inburgering' kan dit aspect blijkbaar niet (meer) aan bod komen.

Je moet ook 'werken in netwerken'. Dit is zowel van toepassing op het beleid als op het terrein. Er is erg weinig samenhang tussen de beleidssectoren en beleidsniveaus. Dat is een belangrijk punt van evaluatie voor een volgende Vlaamse regering. Netwerken is ook een deel van de basiswerking. We willen geen praatbarakken, maar vragen wel een verankering van het netwerken, ook beleidsmatig. Wanneer hieraan aandacht gegeven wordt, wordt er veel beter gewerkt. Organisaties die hierin het voortouw nemen moeten we belonen.

De discussie over professionele tolken en de subsidiëring door de Vlaamse overheid mag niet stilvallen. Het gebruik van tolkendiensten moeten we aanmoedigen. Een thema waarop nog een groot taboe rust.

Schuldbemiddeling

Er is dringend informatie nodig in twee richtingen: naar de doelgroep én over de doelgroep. Bijvoorbeeld over het besteden van geld, consumptiepatronen, het opbouwen van schulden, een andere cultuur van omgaan met geld,...

Hierover hebben we niet genoeg informatie. Dikwijls vervallen we in clichés. Op het vlak van toegankelijkheid zijn er heel hoge drempels, ook wat betreft de 'erkenning' van financiële problemen (zelfbeeld). Hulp zoeken voor schuldbemiddeling ligt niet voor de hand.

Gezondheidszorg

We moeten meer aandacht geven aan gezondheidsbevordering. Maar de methodes voor die doelgroepen zijn helemaal niet aangepast. Toch is het bijvoorbeeld nodig om rond preventie te werken: denk aan thema's als gezonde voeding, roken, borstkanker...

Dit zou moeten verankerd worden in de LOGO's (Lokaal Gezondheids Overleg). Soms gebeurt dit, maar niet altijd. Bezig zijn met gezondheidsbevordering moeten we meer aanmoedigen.

Gezinsondersteuning

Bij Kind en Gezin zijn intercultureel bemiddelaars en ervaringsdeskundigen verenigd in één functie: de gezinsondersteuner. Deze gezinsondersteuners zorgen ervoor dat verpleegkundigen hun blik verbreden. Hier liggen kansen om rond competenties te werken. De decretale opdracht 'rekening houden met diversiteit in de gezinnen' was voor Kind en Gezin de basis om een beleid uit te tekenen rond 'werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen'.

Cruciaal is dat de hele organisatie hiervan doordrongen geraakt: een goedgekeurde visietekst als fundament; de criteria 'taal' en 'cultuur' zitten in de omschrijving van het begrip maatschappelijke kwetsbaarheid; de opdracht is uitgewerkt en vertaald naar functieprofielen, dienstverlening, beleid...

Werkplaats 10: Armoede en wonen

Inhoudelijke input voor deze workshop vonden we in het Strategisch Plan Minderheden 2004-2010 en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2005-2009

De meeste maatregelen op het vlak van huisvesting zijn zeer uniform, niet op maat en gericht op direct resultaat. Het beleid moet zich echter voortdurend aanpassen aan verschuivende noden. Er is dus meer nood aan beleid op maat. De noden moeten erg goed in kaart worden gebracht.

Netwerken

Er is aandacht nodig voor een breed bereik (een grote verscheidenheid) evenals voor een bereik van specifieke doelgroepen. Daarbij is contact en dialoog met de doelgroepen nodig. Dit gebeurt via netwerken en samenwerkingsverbanden met verschillende spelers. Het middenveld speelt hierin een belangrijke rol: verenigingen, opbouwwerk, Zij kunnen ook bepaalde noden signaleren aan het beleid.

Algemene maatregelen of informatie kunnen met hun inbreng meer specifiek gericht worden, bijvoorbeeld door extra infokanalen, extra betoelaging, specifieke procedures. De werking rond de energieproblematiek (bijvoorbeeld in Gent) is hiervan een voorbeeld.

Als je bepaalde doelgroepen wil bereiken, blijkt samenwerken en netwerken met verschillende spelers cruciaal. In de praktijk gebeurt dit vooral op basis van vrijwilligheid, vrijblijvendheid, persoonlijk engagement, door toeval, voor een bepaalde periode, zonder bijkomende middelen en mogelijkheden. We moeten dit structureel uitbouwen, en er een deel van het beleid van maken.

Aangepast woonbeleid

Er is een tekort aan netwerken en begeleiding, nodig voor een verfijnde aanpak en het bereiken van verschillende doelgroepen, waaronder armen en allochtonen. Sociale huisvestingsmaatschappijen hebben bijvoorbeeld nog altijd geen subsidies voor maatschappelijke begeleiding. Het financieringssysteem richt zich bijna uitsluitend op het bouwen van woningen, niet op leefbaarheid.

Huisjesmelkers en noodverkopers

Omdat de overheid in toenemende mate normen oplegt, worden de kwetsbaarste groepen uitgesloten. Echte armen komen minder en minder aan bod in de sociale huisvesting. De situatie van mensen zonder wettig verblijf is nog het schrijnendst.

Al deze groepen komen terecht in de slechtste stukken van de privé-woningmarkt. Naast de sociale huisvesting zal de overheid ook maatregelen moeten treffen voor dit deel van de woningmarkt. Een mogelijkheid is bijvoorbeeld het vastleggen van richtprijzen voor huurwoningen. Of extra maatregelen nemen tegen discriminatie en racisme. Ook kan je de huurprijs koppelen aan het kadastraal inkomen, of bepalen dat de huurprijs niet mag stijgen wanneer men een saneringspremie krijgt.

In de strijd tegen de huisjesmelkerij dreigen mensen zonder wettig verblijf nog grotere slachtoffers te worden. Dit kunnen we vermijden door bijvoorbeeld slachtoffers van huisjesmelkerij tijdelijk te beschermen als ze hun woning moeten verlaten.

Er is ook een fenomeen van ‘noodkopers’, mensen die een huis kopen omdat zij nergens iets kunnen huren. Dikwijls storten ze zich dan in een onverantwoord avontuur: ze maken schulden die ze niet kunnen afbetalen. Mensen die niet weten hoe ze met een koopwoning moeten omgaan, verdienen te worden begeleid.

Als we meer aandacht geven aan grote woningen voor grote gezinnen, komt dat ook ten goede aan gezinnen in armoede.

Werkplaats 11: Armoede, cultuur en vrije tijd

Inhoudelijke input voor deze workshop vonden we in het Strategisch Plan Minderheden 2004-2010 en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2005-2009

Hoe kunnen we bereiken dat allochtone armen zich kunnen identificeren met een samenleving via cultuur, sport en vrije tijd?

Spontane, niet-gestructureerde vormen van participatie moeten we meer naar waarde schatten. Participatie moet ook begrepen worden als 'mee vorm geven', ieder volgens zijn eigenheid.

Toegankelijkheid

Ook in cultuur moet er meer aandacht gaan naar het vergroten van de toegankelijkheid. Talentvolle jongeren kunnen in de wereld van kunst en cultuur op weg geholpen worden. Misschien is een oriënteringspunt op plaatselijk vlak zinvol. Jongeren met talent kunnen we mogelijk sterker motiveren, door te focussen op hun sterke punten en interesses. Als de ouders 'mee zijn', zal dat jongeren zeker steunen in hun vrijetijdsbesteding.

Sport is een ander domein dat meer aandacht verdient. In vergelijking met cultuur en jeugdwerk onderschatten we wat we kunnen realiseren via sport.

Het nieuwe participatiedecreet wil doelgroeporganisaties meer mogelijkheden geven om hun recht op participatie waar te maken. Het decreet krijgt een positief onthaal. Wel opletten dat de inspraak van de doelgroep bij het maken van zo'n decreet niet overhaast gebeurt. Vanuit de armenverenigingen kwam er de kritiek dat het wat te snel ging.

Drempels wegwerken

Werken aan participatie is één kant van het verhaal. Daarnaast moeten organisaties stelselmatig moeite doen om drempels weg te werken die participatie bemoeilijken of verhinderen. Soms zijn er financiële drempels. Maar soms weten

mensen veel te weinig welk vrijetijdsaanbod er is. In eerste instantie moet je informeren over wat er allemaal bestaat. Doe dat op een manier waardoor je de doelgroep goed bereikt. Verstaanbaar dus.

Op het vlak van cultuur zijn er ook inspanningen om adviesraden te interculturaliseren. En ook raden van bestuur van culturele instellingen tellen steeds meer leden uit etnisch-culturele minderheden. Soms staat men daar weigerachtig tegenover, en spelen er vooroordelen. Dan is het zaak om mensen met hun vooroordelen te confronteren.

Werkplaats 12: Hoe coördineer je een integraal beleid?

Inhoudelijke input voor deze workshop vonden we in het Strategisch Plan Minderheden 2004-2010 en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2005-2009

Essentieel is dat mensen in armoede betrokken worden bij de dienstverlening en bij het beleid, overal waar het om armoede gaat, op alle niveaus.

De praktijk als toetssteen

Een integraal beleid staat voor een aanpak waarbij de samenhang tussen verschillende levensdomeinen in het oog gehouden wordt. De beste toetssteen hiervoor is de concrete ervaring van mensen. Deze koppeling in de praktijk is een toetssteen voor het beleid. Hoe kan je kennis op basis van ervaring inbrengen? Door verenigingen te raadplegen; door een sterke administratie; door een steunpunt buiten de administratie, dat kennis op basis van ervaring en onderzoek bundelt. Een gecoördineerd beleid is erg belangrijk.

Nu is er een weinig pro-actief beleid. Het gaat eerder om een combinatie van wat er op verschillende beleidsdomeinen gebeurt. We moeten ook aandacht tonen voor dossiers met een ruimer bereik, zoals Brede School of Sociale economie: die moeten een plaats krijgen in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAP).

Integraal, ook aan de basis

Nu ervaart men een gemis aan ankerplaatsen op het terrein. Als je werkt aan dossiers die over meerdere domeinen gaan, bots je tegen muren. Als je aan de basis integraal werkt, dan heb je een probleem omdat je nergens een plaats krijgt.

We moeten ook het begrip 'integraal beleid' duidelijker invullen. In dat verband is er een onderscheid tussen het proces van beleidsvoorbereiding en het werk op het terrein. Beleidsvoorbereiding moet je integraal aanpakken. Dit is niet noodzakelijk hetzelfde voor de uitkomst: daar hangt het af van de situatie. Soms kan een categoriale voorziening een aangepast resultaat zijn. Het doel is om er

Afstemming armoede- en minderhedenbeleid

bij te horen, maar soms is het middel daartoe: eerst afzonderlijk aanpakken. Bijvoorbeeld om mensen eerst in een afzonderlijke groep zo ver te krijgen dat ze deelnemen aan activiteiten in gemengde groepen).

Heel vaak hoor je dat het nodig is om de diverse circuits op elkaar af te stemmen. Naast het VAP is er de Interdepartementale Commissie Etnisch-culturele Minderheden (ICEM). Hiertussen moet een samenwerking worden opgezet. VAP en ICEM zouden aan andere beleidsdomeinen impulsen moeten geven .

Je hebt het armoededecreet en het minderhedendecreet. Ook al lijken ze op elkaar, toch zijn er verschillen: niet alle etnisch-culturele minderheden leven in armoede, en niet elke discriminatie leidt tot armoede. Bovendien speelt bij etnisch-culturele minderheden het publieke initiatief een belangrijke rol. Bij armoede ligt de klemtoon meer op het privé-initiatief.

Ook plaatselijk is er nood aan afstemming: tussen het Permanent Overleg Armoede (POA) in de gemeente, het OCMW en de integratiedienst. Het lokaal sociaal beleidskader, dat planningen bundelt, is hier erg nuttig.

DEEL 03

Inspirerende
praktijkvoorbeelden
voor de aanpak van
gekleurde armoede

Arm in Arm

EMPOWERMENT VAN ALLOCHTONE ARMEN

Wat is het?

In 2005 startte Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad een project met Marokkaanse gezinnen in armoede. Het kreeg de titel: Arm in Arm. Het project moedigt allochtone armen aan om de krachten te bundelen, om signalen te geven aan het beleid en samen naar organisaties te stappen. Net zoals de bestaande Verenigingen waar armen het woord nemen.

Waarom Marokkaanse gezinnen? Samenlevingsopbouw had al langer contacten met de Marokkaanse gemeenschap, via een vorig project. Tijdens die samenwerking merkten de opbouwwerkers dat veel problemen die zich voordoen bij autochtonen in armoede ook voorkomen bij Marokkaanse gezinnen. Ze zagen bovendien enkele specifieke vormen van uitsluiting waarmee allochtone mensen te maken krijgen. Denk maar aan: taalproblemen, racisme en discriminatie of problemen in verband met gezinshereniging.

Wat is de doelstelling?

Samenlevingsopbouw probeert of de methodiek van een Vereniging waar armen het woord nemen ook bruikbaar is bij allochtonen.

Hoe werkt het?

1. De vadergroep

De vaders nemen het thema inkomen en werk onder de loep. Veel vaders zijn immers werkloos, ze zien werk wel als een mogelijke uitweg uit armoede. Tijdens de tweewekelijkse vergaderingen krijgen de vaders eerst een korte vorming, om hen wegwijs te maken in het tewerkstellingslandschap. Daarna wordt er gepraat over meningen, ervaringen en gevoelens die zij hebben.

2. De vrouwengroep

De opbouwwerkers zoeken contact met Marokkaanse vrouwen via huisbezoeken en een permanentie. Ze praten vrijuit over ervaringen met armoede. In de toekomst zullen er ook groepsgerichte activiteiten voor de vrouwen komen.

3. De jongvolwassenen

In de groep met jongvolwassenen staat het thema jeugdwerkloosheid centraal, want ondanks vele inspanningen en initiatieven hebben vele jongeren uit kansarme milieus geen job. Welke mechanismen van uitsluiting spelen er?

Wat levert het op?

- ↪ Een goed beeld van leven in armoede bij de Marokkaanse gezinnen. Een inventaris van problemen en specifieke vormen van uitsluiting waar allochtone mensen in armoede mee te maken krijgen.
- ↪ Knelpunten die in een volgende fase aangekaart kunnen worden bij de bevoegde instanties. Daarvoor werkt samenlevingsopbouw Antwerpen samen met het Antwerps Platform Generatiearmen (APGA) en het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen.
- ↪ Knelpunten die aangekaart kunnen worden bij diensten en organisaties, zodat ze hun werkwijze kunnen aanpassen aan de specifieke situatie van (allochtone) mensen in armoede.
- ↪ De doelgroep krijgt meer inzicht op haar situatie en mogelijkheden om haar stem te laten horen.

Welke partners werken mee in dit project?

Het Antwerps Platform Generatiearmen (APGA)

Meer info:

Ludo Horemans

Samenlevingsopbouw Antwerpen Stad, Project Arm in Arm

Langstraat 102, 2140 Borgerhout

T: 03-270 39 74

Ludo.horemans@samenlevingsopbouw.be

Diversiteit en kinderrechten

ACTIEF BELEID VOOR HET BEREIKEN VAN KANSENGROEPEN

Wat is het?

Armoede en uitsluiting hypothekeren nog steeds de toekomst van al te veel gezinnen en hun kinderen. Kind en Gezin wil voor elk kind zo veel mogelijk kansen creëren. Daarom zijn kinderrechten en diversiteit een rode draad in de hele werking van Kind en Gezin.

Wat is de doelstelling?

Het diversiteits- en kinderrechtenbeleid van Kind en Gezin is gericht op: het toegankelijk maken van de dienstverlening van Kind en Gezin het wegwerken of voorkomen van uitsluiting en bijdragen aan volwaardige deelname aan de samenleving

Hoe werkt het?

Kind en Gezin veranderde haar intern beleid op volgende punten:

- Toegankelijkheid van jobs: Kind en Gezin heeft zichzelf als werkgever beter bekend gemaakt bij kansengroepen
- Competenties van alle personeelsleden aanscherpen zodat ze beter kunnen omgaan met diversiteit: diversiteit is bijvoorbeeld een vast item op de introductiedag voor nieuwe medewerkers bij Kind en Gezin. De personeelsleden kunnen ook een opleiding volgen over werken met tolken.
- Actie rond evenwaardige verhoudingen tussen personeelsleden: Kind en Gezin maakte bijvoorbeeld een gedragscode over discriminatie
- Personeelsproject collegiale feedback

Kind en Gezin paste haar dienstverlening aan op volgende punten:

- Veel nadruk op preventieve ondersteuning van kansarme gezinnen.
- Daarom is er bijvoorbeeld speciaal beeldmateriaal gemaakt, dat makkelijk te begrijpen is.
- Samenwerking met tolkendiensten
- Diversiteit in de kinderopvang

Wat levert het op?

De concrete resultaten staan uitgebreid beschreven in het ,Diversiteit en kinderrechtenrapport 2006 van Kind en Gezin. Je kan deze publicatie downloaden op www.kindengezin.be > Wie zijn wij > rapporten.

Meer info:

Rudy De Cock
Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27, 1060 Brussel
T: 02-533 12 11 7

De Katrol

STUDIEBEGELEIDING EN OPVOEDINGSONDERSTEUNING

Wat is het?

De Katrol biedt gratis studiebegeleiding en opvoedingsondersteuning aan huis. Voor ouders en kinderen uit de derde kleuterklas en het basisonderwijs. Het gaat om gezinnen die voldoen aan de GOK-indicatoren.

Wat is de doelstelling?

Via studie- en opvoedingsondersteuning krijgt het schoolgebeuren een plaats binnen het kwetsbare gezin. Dat moet de kinderen meer kans op slagen geven in het onderwijs.

Hoe werkt het?

Het zijn studenten van hogescholen of universiteiten die de studiebegeleiding aan huis geven. Studenten uit richtingen als orthopedagogiek, toegepaste psychologie of lerarenopleiding. Ook maatschappelijk werk, psychologie, sociale agogiek. Zij stappen in het project op vrijwillige basis of als alternatieve stage of als stage.

De studenten krijgen vorming in empowerment en in systematisch en gezinsgericht werken. Er is ook twee keer in de week supervisie.

Twee maal per week gaan de studenten naar het gezin dat ze ondersteunen. Telkens minimum één uur.

De ouders zijn aanwezig bij de studiebegeleiding. Het is de bedoeling dat ze het op termijn overnemen. Ouders kunnen nadien altijd contact opnemen met de ankerfiguur bij Katrol.

De studieondersteuning duurt minimum drie maanden en kan indien nodig verlengd worden. De studieondersteuning is gratis.

Wat levert het op?

Het project levert drie resultaten op:

- ↪ De ouders krijgen een belangrijke rol in het studiegebeuren van hun kinderen. De ouders worden zelfredzaam.
- ↪ Kinderen presteren beter op school. Investeren in scholing is bovendien een zinvolle strategie om armoede en sociale uitsluiting te voorkomen.
- ↪ Toekomstige leerkrachten en hulpverleners krijgen zicht op gezinnen die in armoede leven. En ze leren omgaan met diverse gezinnen die een armoedig bestaan leiden.

Onder welke voorwaarden werkt het?

- ↪ Studieondersteuning begint best bij de start van de schoolloopbaan van kinderen.
- ↪ Behalve studieondersteuning voor de kinderen moet er aandacht gaan naar het installeren van een 'onderwijscultuur' in het gezinssysteem. Ook de andere kinderen, de ouders, familieleden, buurtbewoners, ... kunnen dus betrokken worden.
- ↪ De ouders zijn de opdrachtgevers.

Meer info:

Jean-Pierre Markey
De Katrol
Leffingestraat 1, 8400 Oostende
T: 059-70 40 03
www.dekatrol.be

Alarm

ACTIECOMITÉ VOOR BETERE HUISVESTING

Wat is het?

In 2001 werd het Comité Alarm opgericht. Alarm staat voor Action pour le Logement Accessible aux Réfugiés à Molenbeek. Het is een actiecomité waarin arme en slecht gehuisveste Molenbenaars nadenken over de oorzaken en oplossingen voor hun situatie. En ze voeren actie om die oplossingen dichterbij te brengen.

Oorspronkelijk richtte het comité zich vooral naar asielzoekers en vluchtelingen, maar in de loop der jaren is de groep opengetrokken naar iedereen in Molenbeek die geconfronteerd wordt met huisvestingsproblemen.

Wat zijn de doelstellingen?

Alarm heeft drie doelstellingen:

1. **Maatschappelijke actie**
Alarm strijdt voor meer sociale rechtvaardigheid op het vlak van huisvesting. Dit doet ze door:
 - lokaal te werken
 - mee te doen met grotere acties en partnerschappen te vormen
 - mee te werken aan door de overheid georganiseerde participatieprocessen en de kracht van persoonlijke getuigenissen te benutten
2. **Vorming**
Formeel en informeel leren neemt een belangrijke plaats in bij Alarm. Er wordt tijd besteed aan:
 - duiden van het politieke systeem
 - op een simpele en beknopte manier uitleggen van de complexe huisvestingsproblematiek
 - al doende vaardigheden leren

3. Ontmoeting

Het simpele gegeven van ontmoeting is een niet te onderschatten functie van Alarm: mensen komen samen, leggen contacten en vinden een klankbord.

Hoe werkt het?

De leden van Alarm komen ongeveer één keer per maand samen. Daarnaast werken ze mee aan tal van activiteiten en acties.

Wat levert het op?

De groep Alarm draagt bij tot de bewustmaking van het huisvestingsprobleem en kan een voorbeeld vormen voor andere groepen. Natuurlijk is een klein groepje als Alarm niet in staat om het huisvestingsbeleid in haar eentje om te buigen, haar invloed blijft beperkt.

Alarm heeft veel belang voor haar leden:

- ↪ ze vinden er steun bij mekaar
- ↪ ze leren iets over de Belgische maatschappij
- ↪ ze ontwikkelen vaardigheden
- ↪ ze scheppen voldoening uit hun engagement

Onder welke voorwaarden werkt het?

- ↪ Mensen moeten zelf kunnen beslissen welk engagement ze opnemen. Participatie aan een groep als Alarm mag niet verplicht zijn, dat werkt verstikend.
- ↪ De groep moet steeds het doel voor ogen houden: strijden voor het recht op wonen voor iedereen. En de leden moeten de complexiteit van het huisvestingsprobleem kennen. Zo komen ze met de juiste verwachtingen. Want door deel te nemen aan de activiteiten gaan ze wellicht niet onmiddellijk een betere woning krijgen.
- ↪ Ruim praktische drempels van de baan: zorg voor een babysit, organiseer de activiteiten op een goedgekozen en steeds hetzelfde tijdstip, betaal onkosten terug, houd rekening met religieuze feestdagen, enzovoort.

- Alarm voorziet bij de acties en activiteiten steeds een gedifferentieerd takenaanbod. Zo is er voor ieder wel een geschikte opdracht en worden verschillende vaardigheden aangesproken.
- De allerbelangrijkste succesvoorwaarde is het benaderen van de leden als volwaardige gesprekspartners. Participatie mag geen schijnparticipatie zijn.

Welke partners werken mee?

Brusselse Bond voor het Recht op Wonen (BBROW)
Brussels Platform Armoede

Meer info:

Geert De Pauw
Buurthuis Bonnevie
Bonnevistraat 40, 1080 Molenbeek
T: 02-410 76 31
<http://bonnevie.vgc.be>

Hand in hand

ARBEIDSKANSEN VAN VROUWEN VERBETEREN

Wat is het?

Vrouwen meer kansen geven op de arbeidsmarkt en in de maatschappij als geheel, dat is het doel van Hand in hand. Hand in hand is een opleidingsprogramma, ontwikkeld door de vzw El Ele, voor kortgeschoolde, kansarme Turkstalige vrouwen die leven van een vervangingsinkomen.

Wat zijn de doelstellingen?

El Ele leert de vrouwen kennis en vaardigheden zodat ze kunnen aansluiten bij reguliere scholings- en arbeidsbemiddelingsdiensten. De methodiek haalt uitgesloten groepen uit hun isolement.

Tijdens het project groeit ook het zelfvertrouwen van de vrouwen, zodat nadien makkelijk eigen keuzes kunnen maken.

Hoe werkt het?

Om vrouwen die geïsoleerd leven te bereiken moet je vindplaatsgericht werken. Het is absoluut noodzakelijk dat de werving via de directe leefomgeving van de vrouwen gebeurt.

In een eerste fase zijn huisbezoeken een goede keuze. Wanneer het project meer bekendheid en vertrouwen geniet, doet mond-aan-mondreclame meestal zijn werk.

De huisbezoeken zijn belangrijk om de leefwereld van de vrouwen te leren kennen. Zo is meteen duidelijk wat de draagkracht en de mogelijkheden van het gezin zijn, je leert de kinderen kennen en de praktische zorgen van het gezin.

In het project Hand in hand volgen de vrouwen een groepstraject en een individueel traject. In groep krijgen ze verschillende op elkaar afgestemde lessenreeksen: Nederlands en maatschappelijke oriëntering bijvoorbeeld. Maar ook leren leren en computerles.

En elke week komen de vrouwen samen voor 'counseling'. Dat betekent: ervaringen en zorgen delen met de groep. Counseling is een belangrijke stap in het doorbreken van het sociaal en affectief isolement.

Alle deelnemers krijgen ook individuele steun van een begeleider: psychosociale, administratieve en juridische hulpverlening.

Om de doorstroming naar de reguliere leer- en arbeidsmarkt zo veel mogelijk kansen te geven, voorziet El Ele een periode van nazorg en opvolging. Deze fase is cruciaal: de resultaten op lange termijn staan of vallen met de juiste opvolging.

Wat levert het op?

Gedurende het traject zijn de vrouwen sterker geworden en hebben een positiever zelfbeeld. Ze weten meer en kunnen makkelijk leren. Ze spreken meer Nederlands. Ze weten ook beter waar ze met vragen terecht kunnen. Bovendien hebben ze geleerd om hun gevoelens te verwoorden en andere mensen te vertrouwen. Ze hebben vriendinnen gemaakt die ze ook buiten El Ele opzoeken.

Heel wat deelnemers aan Hand in hand zijn in het reguliere circuit terechtgekomen. In september 2005 stond de resultatenteller van El Ele op:

- ↪ Negen vrouwen schreven zich in voor verdere opleiding.
- ↪ Vijf vrouwen gingen aan het werk, nog eens twee anderen werkten binnen het statuut van 'artikel 60' en één vrouw wilde starten als meewerkende echtgenote in de zaak van haar man.
- ↪ Vijf vrouwen volgden geen verdere opleiding of waren niet van plan te werken omwille van gezondheidsredenen.
- ↪ De overige zestien vrouwen wisten na de sessies bij El Ele nog niet welke stap ze zouden zetten. Voor hen is de nazorg belangrijk.

Onder welke voorwaarden werkt het?

- ↪ De medewerkers van El Ele weten uit ervaring hoe belangrijk het is om ook de schoonmoeder te ontmoeten. Zij is vaak een sleutelfiguur met wie je direct moet onderhandelen. Als zij overtuigd is, vergroot de kans dat je de geïsoleerde schoondochter meekrijgt naar de werking. Gelukkig is El Ele goed gekend in de Turkse gemeenschap. Heel wat schoonmoeders hebben er vroeger zelf cursus gevolgd.
- ↪ Het programma wordt voortdurend bijgestuurd op basis van de noden en behoeften van de vrouwen. De lessen zijn op maat. De leefwereld van de vrouwen is steeds het vertrekpunt.
- ↪ Kunnen omgaan met diversiteit is voor de begeleiders een vereiste, net zoals het werken samen 'met' en niet 'voor' de vrouwen.
- ↪ Respect voor de leefwereld en de beslissingen van de vrouwen staat centraal in alle handelen. Ook het geloof in de waarde en mogelijkheden van de vrouwen, ondanks alle moeilijkheden waar zij mee te kampen hebben.

Meer info:

Katrien Desmet

Vzw El Ele

Pannestraat 1, 9000 Gent

T: 09-223 71 85

www.elele.be

Stedelijke communicatie voor iedereen

EEN AANGEPAST COMMUNICATIEBELEID

Wat is het?

De stad Antwerpen wil werk maken van de communicatie met allochtone en kansarme inwoners. In 2004 onderzocht de stad of haar communicatie aansloeg bij allochtone inwoners en bij mensen in armoede. De conclusie was voor beide groepen gelijklopend: de communicatie bereikt die doelgroepen onvoldoende en de boodschap wordt dikwijls niet begrepen. De studies waren de aanzet voor het project 'Stedelijke communicatie voor iedereen'. Het project past binnen het brede diversiteitsmanagement van de stad.

Wat zijn de doelstellingen?

Allochtone en kansarme inwoners blijven nu vaak in de kou. Daarom wil de stad hun stem horen bij de voorbereiding van stedelijke campagnes. Tegelijk wil de stad via permanente opleiding een diversiteitsreflex inbouwen bij alle communicatiemedewerkers.

Hoe werkt het?

Het project 'Stedelijke communicatie voor iedereen' volgde twee sporen. Voor een eerste spoor wordt de communicatie samen met allochtonen en armen onder de loep genomen.

Hiervoor werd een adviesgroep in het leven geroepen. Deze adviesgroep bestaat uit:

- ↳ enkele sleutelfiguren uit de allochtone gemeenschap
- ↳ enkele mensen die in armoede leven
- ↳ het Antwerps Platform voor Generatiearmen
- ↳ de dienst Integratie, de stedelijke cel Armoede en het stadsbedrijf Marketing en Communicatie

Hun opmerkingen gaan vooral over taalgebruik, maar ook over het gebruik van beelden.

De stadsdiensten nemen de opmerkingen van de adviesgroep mee naar het

tweede spoor van het project: de permanente opleiding van de communicatiemedewerkers. De stedelijke communicatiemedewerkers krijgen een opleiding zodat ze in campagnes en brochures of in contacten aan het loket, rekening houden met de twee doelgroepen.

Een kritische diversiteitsreflex bevordert niet alleen een beter taal- en beeldgebruik, maar ook een inzicht in hoe verschillende culturen op een verschillende manier omgaan met communicatie en communicatiekanalen.

Wat levert het op?

- ↪ Geregelde toetsing van de communicatie en de communicatiekanalen.
- ↪ Er is een vormingsaanbod in verband met interculturele communicatie.
- ↪ Er is terugkoppeling naar de doelgroepen.

Welke partners werken mee?

Stedelijke cel armoede
Stadsbedrijf Marketing en Communicatie

Meer info:

Integratiedienst Antwerpen
Atlas
Carnotstraat 110, 2000 Antwerpen
T: 03-222 37 00
Dienst.integratie@stad.antwerpen.be

Opvoedingsondersteuning op de ouderavond

Wat is het?

In West-Vlaanderen organiseren verschillende scholen ouderavonden met op het programma: een opvoedingsondersteunende activiteit. Ouders krijgen de kans om ervaringen en informatie over opvoeding en onderwijs uit te wisselen.

Doelgroep: ouders die een kind hebben in de eerste kleuterklas. Er is speciale aandacht voor minder kansrijke ouders, maar alle ouders zijn welkom.

Wat zijn de doelstellingen?

Dergelijke ouderavonden maken de relatie tussen de school en de ouders hechter.

Hoe werkt het?

De school filmt de kinderen in de klas. Aan de hand van die video's worden opvoedingsthema's aangebracht.

Bij elk thema krijgen de ouders een korte theoretische uiteenzetting. Daarna spelen ze in kleine groepjes een stellingenspel en wisselen zo ervaringen uit. Ze gaan dieper in op onzekerheden en drempels. Ook de kleuterleidsters doen mee aan de uitwisseling. Zo ontstaat er een contact tussen school en ouder dat voor een keer niet alleen gaat over de schoolprestaties.

Er gaat veel aandacht naar het uitnodigen van de ouders. Behalve een schriftelijke uitnodiging, spreken de medewerkers ook ouders aan. En er zijn huisbezoeken.

Op de ouderavonden zelf is vaak een tolk aanwezig om de begrijpbaarheid en de betrokkenheid te verhogen.

Wat levert het op?

De thuissituatie en leefwereld van de ouders en de kinderen wordt dichterbij de school gebracht.

Omdat vele partners meewerken staat de school niet alleen met haar ouderwerking.

De ouders leren van elkaar. En ze maken kennis met verschillende diensten waardoor de drempel verlaagt om er contact mee te leggen.

Onder welke voorwaarden werkt het?

- ↪ Directie en het hele kleuterteam moeten er in geloven en meewerken.
- ↪ Veel tijd en energie steken in het werven van de ouders (onder andere huisbezoeken afleggen).
- ↪ Werken met tolken om de begrijpbaarheid en de betrokkenheid te vergroten.
- ↪ Deze ouderavonden goed voorbereiden en uitwerken met een functioneel netwerk van partners.

Welke partners werken mee?

directie, zorgcoördinator en kleuterleidsters
centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB)
oudercomité
onderwijsopbouwwerk en buurtwerk
sociale tolkendienst

Meer info:

Francky Maiheu
Provinciaal Integratiecentrum West-Vlaanderen vzw
Hoogstraat 98 bus 7, 8800 Roeselare
T: 051-69 79 89
Francky.maiheu@pic-wvl.be
www.pic-wvl.be

Weg-wijs

EEN SOCIALE NETWERK VOOR INBURGERAARS

Wat is het?

Het project Weg-Wijs richt zich tot mensen die een inburgeringscursus volgen, nieuwkomers en oudkomers. Dankzij Weg-wijs leren ze het vrijetijdsaanbod kennen en leggen ze sociale contacten.

Hoe werkt het?

Op een maandelijks bijéénkomst ontmoeten geïnteresseerde inburgeraars en vrijwilligers elkaar. Elke inburgeraar zoekt een vrijwilliger uit met gelijkaardige interesses op het vlak van vrijetijdsbesteding. Daarna zoeken ze samen naar een geschikt vrijetijdsaanbod voor de inburgeraar.

De vrijwilligers kennen het vrijetijdsaanbod in hun stad erg goed. Er zijn vrijwilligers die vooral veel weten over cultuur, anderen over sport, enzovoort.

In de maand die volgt op de bijeenkomst spreken de vrijwilliger en inburgeraar af om samen een vrijetijdsinitiatief te bezoeken.

Weg-wijs is niet specifiek gericht naar armen, alhoewel een aanzienlijk deel van het doelpubliek wel onder deze noemer valt. Het zou ook probleemloos kunnen toegepast worden voor een doelgroep van autochtone armen. Want ook zij krijgen te maken met sociale uitsluiting en vinden evenmin hun weg naar het reguliere vrijetijdsaanbod. Daarom start binnenkort in Brugge een Weg-Wijsproject in samenwerking met Integraal-Welzijnsschakel. Deze organisatie bereikt zowel autochtone kansarmen als etnisch-culturele minderheden.

Wat levert het op?

- ↪ De inburgeraars leren hun leefomgeving kennen. Ze bewegen zich een stuk makkelijker in de stad en leggen contacten met andere mensen.
- ↪ Daarenboven heeft het project een positief effect op de wederzijdse beeldvorming. Zowel bij de inburgeraars, als de vrijwilligers, als bij de initiatieven waar ze op bezoek gaan.

Onder welke voorwaarden werkt het?

- ↪ Er moeten vrijwilligers zijn met verschillende interesses op het vlak van vrijetijdsbesteding.
- ↪ Er moeten kanalen zijn om de doelgroep op de hoogte te kunnen stellen van het initiatief.
- ↪ Verenigingen moeten hun deuren openstellen voor de doelgroep.
- ↪ Het project wordt bij voorkeur lokaal ondersteund.

Welke partners werken mee?

onthaalbureaus

lokale besturen

een lokaal verankerde partner/coördinator

vrijwilligers

Meer info:

Leen Steeland

Provinciaal Integratiecentrum West-Vlaanderen vzw

Hoogstraat 98 bus 7, 8800 Roeselare

T: 051-69 79 89

Leen.steeland@pic-wvl.be

www.pic-wvl.be

Integraal welzijnswerk

Wat is het?

Het team Integraal Welzijnswerk is een deelwerking van CAW Sonar. De medewerkers bieden onthaal, hulp- en dienstverlening aan mensen met weinig kansen op 'welzijn'. Zoals mensen met een combinatie van problemen.

Wat zijn de doelstellingen?

De bedoeling van integraal welzijnswerk is het bieden van hulpverlening op alle terreinen van het dagelijkse leven voor kansarmen, ongeacht hun etnische achtergrond.

Hoe werkt het?

Het aanbod van Integraal Welzijnswerk bestaat uit:

- ↪ financiële steun, gekoppeld aan begeleiding van de besteding ervan
- ↪ opvolgen en bemiddeling inzake onderwijs
- ↪ materiële hulp
- ↪ ondersteuning bij praktische zaken, wegwijs maken in de buurt en gemeente
- ↪ psychosociale hulp
- ↪ juridische ondersteuning
- ↪ administratieve hulpverlening

De intake is belangrijk. In dat gesprek bekijken de welzijnswerkers hun cliënt in zijn totaliteit: zijn persoonlijke beleving, zijn familiale situatie, de context waarin hij leeft, zijn verleden, zijn financiële, materiële en administratieve situatie, zijn lichamelijke toestand. Daaruit destilleren ze concrete en praktische vragen.

Belangrijk is het om een vertrouwensrelatie op te bouwen. Zodat de cliënt ook psychosociale thema's kan aansnijden, zoals bijvoorbeeld zorgen over de achtergebleven familie in het thuisland.

Voor een aantal specifieke problemen die zich bij vluchtelingen en allochtonen voordoen, bijvoorbeeld op gebied van wetgeving of taal, doet CAW Sonar beroep op gespecialiseerde diensten.

Het team Integraal Welzijnswerk werkt vanzelfsprekend nauw samen met de andere deelwerkingen van CAW Sonar. Bijvoorbeeld met de Kamelotjes, een tweedehandswinkel met kleding, huisraad en speelgoed tegen lage prijzen. Omdat het een laagdrempelige voorziening is, komen er veel klanten en vertellen ze er ongedwongen over hun noden. Vaak verwijzen de vrijwilligers van de Kamelotjes hun klanten door naar het Integraal Welzijnswerk.

Een ander voorbeeld van interne samenwerking: team Integraal Welzijnswerk steunt het team Justitieel Welzijnswerk. Dat heeft samen met het Centrum Basiseducatie Hasselt een open-leercentrum in de gevangenis. Anderstalige gevangenen, en meer specifiek illegalen, krijgen de mogelijkheid om Nederlands te leren en er is een computerklas.

Integraal Welzijnswerk zoekt ook samenwerking met andere organisaties. In het ontmoetingshuis van Genk loopt bijvoorbeeld een vormingsproject waaraan zowel allochtone als autochtone vrijwilligers deelnemen. En Sonar organiseert een groepswerking voor asielzoekers die toegewezen zijn aan het OCMW van Genk.

Als partner van Vluchtelingenwerk Vlaanderen – Caritas Hulpbetoon participeert het team Integraal Welzijnswerk in een opvangproject. Ze zorgen voor een opvangplaats voor vluchtelingen die juridisch in de ontvankelijkheidsfase zitten. Integraal Welzijnswerk staat in voor de individuele psychosociale, materiële, financiële en juridische begeleiding van deze mensen.

Als partner van het Steunpunt Internationale Organisatie voor Migratie begeleidt het team Integraal Welzijnswerk kandidaat-repatrianten bij hun vrijwillige terugkeer.

Welke partners werken mee?

Caritas Internationaal Hulpbetoon

Internationale Organisatie voor Migratie

Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Provinciaal Integratiecentrum Limburg (PRIC Limburg) en de juridische dienst van het PRIC
Tolkendiensten

Meer info:

Jean-Marie Schepers

CAW Sonar

Rozenstraat 28, 3500 Hasselt

T: 011-85 99 20

www.cawsonar.be

Brussels Platform Armoede

STRUCTUREEL BESTRIJDEN VAN ARMOEDE

Wat is het?

Het Brussels Platform Armoede (BPA) is een samenwerkingsverband van zeven Verenigingen waar armen het woord nemen. Het BPA werd opgericht in 2003 om de vragen, noden en verwachtingen van de Brusselse armoedesector bij elkaar te brengen.

In de werkingen van de verenigingen zitten zowel allochtone als autochtone armen. Ze wisselen ervaringen uit over de sociale uitsluiting die ze dagdagelijks ervaren. Meestal zijn die ervaringen gelijklopend, op één belangrijk gegeven na: de discriminatie waarvan allochtonen het slachtoffer zijn.

Wat zijn de doelstellingen?

Samen met de verenigingen zoekt het BPA structurele oplossingen voor de complexe armoedeproblematiek. Door: oorzaken en mechanismen te benoemen die aan de basis liggen van armoede en ze te laten verwoorden door mensen die zelf de 'kans' armoede beleven door acties op te zetten en processen aan te gaan die deze oorzaken en mechanismen daadwerkelijk aanpakken

Hoe werkt het?

1. Het BPA werkt structureel aan armoedebestrijding op het vlak van onderwijs, tewerkstelling en gezondheid. Het BPA fungeert als aanspreekpunt voor en spreekbuis naar het beleid.
2. Het BPA informeert het bredere welzijnsveld in Brussel via een maandelijks nieuwsbrief armoedebestrijding en een nieuwe website met alle activiteiten van de verenigingen en interessant nieuws. Het BPA pleegt ook overleg met organisaties uit de verschillende sectoren. De ervaringen van de doelgroep vormen steeds het uitgangspunt.

3. **Het BPA ondersteunt de verenigingen:**
 - ↪ samen dossiers voorbereiden, bekendmaken en verspreiden
 - ↪ advies en hulp bij het opstellen van werkingsverslagen en subsidieaanvragen
 - ↪ overlegmomenten met organisaties uit allerhande sectoren
4. **Het BPA informeert, vormt en sensibiliseert alle geledingen van de maatschappij:**
 - ↪ overheden inlichten en adviseren over de Brusselse noden en de mogelijke antwoorden
 - ↪ contacten onderhouden met het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen
 - ↪ het uitdragen van de methodiek van de Verenigingen waar armen het woord nemen en van de armoedeproblematiek
 - ↪ het uitwerken van vorming aan voor bijvoorbeeld scholen, trajectbegeleiders, diversiteitsconsulenten, enzovoort.

Wat levert het op?

- ↪ **Beleidsaanbevelingen**
Het BPA werkte bijvoorbeeld samen met het Lokaal Overleg Platform een plan uit om gelijke onderwijskansen te scheppen voor kansarme ouders en kinderen. De aanbevelingen staan gebundeld in het 'Charter armoede en onderwijs' dat in mei 2007 werd gepubliceerd.
- ↪ **Zinvolle projecten**
Bijvoorbeeld ging in 2005 een tewerkstellingsproject van start. De ervaringen staan gebundeld in de nota 'tewerkstelling en zinvolle dagbesteding'. Ook bijvoorbeeld de vereniging Pigment, actief rond het thema armoede en gezondheid. Deze vereniging is er gekomen naar aanleiding van een grote gezondheidsenquête bij Brusselse armen.
- ↪ **Een zinvolle dagbesteding voor de leden en af en toe deugddoende succeservaringen.**

Onder welke voorwaarden werkt het?

- ↪ De verenigingen moeten voor kansarme doelgroepen een veilige plaats zijn. Kansarmen kunnen er terecht voor een aangename babbel, een kopje koffie, een warm moment. De vereniging is vooral ook een plek waar niets aan hen wordt opgedrongen.
- ↪ Elke vereniging moet een laagdrempelig onthaal aanbieden met toegankelijke openingsuren, gedurende verschillende dagen per week en waar men de tijd neemt om te luisteren en daadwerkelijk te helpen.
- ↪ De verenigingen werken aan empowerment. Ze benaderen mensen altijd op een positieve en constructieve manier te benaderen. Ze kijken naar de kracht in mensen en fixeren zich niet op wat de ander niet heeft of niet kan. De verenigingen gebruiken daarom ook niet vaak de begrippen armoede en kansarmoede.
- ↪ Verenigingen werken via de open dialoogmethode. Iedere deelnemer wordt als evenwaardige gesprekspartner erkend.
- ↪ Kansarmoede is geen afzonderlijk gegeven binnen de samenleving, het loopt doorheen verschillende levensdomeinen.

Welke partners werken mee?

de leden en de professionele medewerkers van de verenigingen
Samenlevingsopbouw Brussel.
Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
Welzijnszorg

Meer info:

Roel Seurs
Brussels Platform Armoede
Leopold II-laan 204 bus 1, 1080 Brussel
T: 02-413 01 52
Roel.seurs@bwr.be
www.brussels-platform-armoede.be

